

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica šte. 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Ameriška tetno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Kruh je bil neupravičeno drag

Žitna letina v naši državi je letos prav dobra. Celo pokrajine, ki navadno pridelajo malo žita, se letos hvalijo s prilično dobro žitno letino. To vsaj velja za Slovenijo, kjer pač toča ni uničila pridelkov. Tako se računa, da je vsa Jugoslavija pridelala okoli 240 tisoč vagonov pšenice, kar pomeni, da bo dovolj kruha in da se bo lahko še precej izvozilo. Razen tega pa bo tudi cena moki nizka.

Spričo dejstva, da je pridelek žita obilen, je nerazumljivo, zakaj so se nekaj tednov pred žetvijo znatno povišale cene pšenici v Vojvodini, posebno, ker je, kakor se je zdaj izkazalo, ostalo od lanske zaloge še 5000 do 10.000 vagonov. Špekulacija je pač poizkusila srečo na račun siromašnih žepov. Kratko časa sta res bila moka in kruh dražja, toda znaten padec cen pšenici je kmalu privedel tudi do padca cen moki in kruhu.

Kakor kaže, se bo lahko izvozilo kakšnih 40.000 vagonov pšenice, vendar se zdaj še ne da reči, kolik bo prebitok za izvoz, ki bo končno določen šele, ko bo znano, koliko bomo pridelali turščice, ker s turščico dopolnjujemo rabo pšenice. Skoro polovica izvožene pšenice pojde v Nemčijo, nekaj pa v Češkoslovaško in Švico. Za enkrat se še ne ve, kam se bo lahko prodal preostanek prebitka.

Pšenica se je pocenila ob žetvi za več kakor tretjino. Maja in junija je bila pšenica celo po 250 din. Nato pa je vlada odobrila carine prost uvoz 1000 vagonov pšenice, kar je bil predvsem ukrep proti visokim cenam, a pšenica ni bila uvožena. Toda na cene pšenice ta ukrep ni imel nobenega vpliva. Šele žetev je vplivala na cene, da so padle na 160 in tudi že na 150 din, s čimer so prekrizani računi špekulacije.

Ustanova, ki bo skrbela za dobre kupce sadja

Na sestanku raznih kmetijskih strokovnih društev so sklenili ustanoviti v Mariboru sadjarsko pisarno Kmetijske zbornice v Mariboru. Pisarna bo zbirala po okrajnih odborih v vseh sadjarskih okoliših podatke: koliko sadja in kakšne vrste se je pridelalo v kakšnem okraju in po kakšni ceni je to sadje na razpolago trgovcem s sadjem. Pisarna v Mariboru bo na podlagi teh ponudb poiskala najboljše kupce. Dalje bo sadjarska pisarna Kmetijske zbornice v Mariboru obveščala dnevno vse okrajne odbore o povprečnih cenah sadja v vseh sadnih okoliših in javljala okrajnim odborom razpoložanje na sadnem trgu.

Tako bo pisarna pomagala iskati posestnikom resne in najboljše kupce za sadje in izločevati nesolidno trgovino. Posestnike bodo vedno sproti obveščali o trenutnem položaju sadne kupčije.

Okrajni odbori, ki so v rokah izkušenih sadjarjev, pa bodo dajali podatke vedno le o

sadju, ki ustreza strogim predpisom nadziranja sadja za izvoz. Tako se bo vsa trgovina s sadjem postavila na solidne temelje in se ne bodo več ponavljale razne pritožbe proti našemu sadju na tujem trgu. Tako si bo naše sadje spet priborilo sloves in svoje dobro ime.

Izvozniki sadja, obračajte se v korist sadne trgovine in vseh sadjarjev na sadjarsko informacijsko pisarno Kmetijske zbornice v Mariboru, Vrbanova ulica 33, telefon 24—85. Brzjavni skrajšani naslov »Sadjepisar — Maribor«.

Vse delovanje pisarne v Mariboru je osnovano na tem, da se čim bolj dvigne sloves našega sadja, in da se obenem ščitijo sadjarji pred nesolidno sadno trgovino. Prav tako pa naj se na pisarno obračajo po okrajnih zaupnikih sadjarji sami, ker bo sadjarska informacijska pisarna v Mariboru poiskala vedno le najboljše sadne kupce.

Muri je treba čimprej uravnati strugo

Letos maja je Mura poplavlila Mursko polje daleč na okoli in napravila velikansko škodo. Ljudje so hiteli reševati živino in zgradbe, nazadnje je bilo v nevarnosti tudi njihovo lastno življenje. Kmetje Ljutomera so si pomagali sami, kolikor se je dalo pomagati. Hiteli so na obrežje Mure z lopatami in motikami. Tri dni in tri noči so gradili jez, ki ga je bilo treba stalno obmetavati s plastmi zemlje in nadzirati, ker je Mura sproti odnašala in rušila vse, kar je dosegla. Niže Mote so zgradili poldrugi meter visok in sto metrov dolg jez, ki je branil, da se ni razlila voda v oni množini, kakor bi se sicer. Pustošila je zato samo proti Prekmurju.

Ljudstvo onstran Mure zre z obupom v bodočnost. Zato hoče vse v Francijo in Nemčijo. Z doma odhajajo šoli odrasli otroci, krepki

mladi fantje in dekleta, mlade matere in očetje, ki puščajo doma le otroke in onemogle starce. Prodajat hodijo svoje mlade moči, saj jih tujec rad kupuje. Pomoči ni, vsi klici po njej so kakor glas vpijočega v puščavi.

Povodnji na Murskem polju so vsako leto. Mura trga zemljo in si utira novo strugo, pa ne samo ene. Močnejši rokavi se ponekod globoko zajedajo v Mursko polje in trgajo debele plasti plodne prsti. Med Moto in Razkrižjem bo v kratkem Mura izpodjedla tudi banovinsko cesto. Kmetje zaman prosijo za pomoč pri oblastvih.

Regulacija Mure je nujno potrebna. Škoda, ki jo napravlja ta nevarna reka z vsakoletnimi pomladnimi in jesenskimi poplavam, gre v milijone. Ker si Mura po zadnji povodnji tako samovoljno utira novo strugo, je v ne-

varnosti na stotine hektarov najrodovitejše zemlje. Kmetje zemljišča, ogroženega od Mure, niti zavarovati ne morejo, ker nobena zavarovalna ustanova ne pristane na to, saj bi zavarovani travnik ali pa njivo Mura prej odnesla, preden bi plačal kmet prvi obrok zavarovalnine.

Ljudstvo vzdolž Mure prosi, da mu vlada brez odlašanja priskoči na pomoč. Kaj pomaga še toliko strokovnjakov banske uprave, ki pridejo na mesto cenit škodo in ugotovljat nevarnost, ko pa potem vse umolkne. Nič obljub, temveč hitro dejanje je nujno potrebno.

Maline na Dolenjskem nudijo lep zaslužek

Prejeli smo:

Maline se mnogo uporabljajo, vendar je do zadnjih let ta koristni in zdravi sad ostal po Dolenjskem neizrabljen. Šele v zadnjih letih so se začeli trgovci zanimati tudi za dolenjske maline, ki so zlasti po kočevskih gozdovih izvrstne kakovosti in zelo okusne. Lansko in tudi že nekaj prejšnjih let so jih izvozili velike množine v tujino, pa tudi doma se je uporabilo mnogo tega zdravega sadu.

Zanimanje za dolenjske maline je od leta do leta večje in ljudstvo z nabiranjem mnogo zasluži. Tudi letos je zanimanje za malihe precejšnje. Vendar kupčija ne bo taka, kakor je bilo pričakovati, ker je suša, ki je po kočevskih gozdovih še občutnejša kakor drugod, zamorila mnogo sadu, ki se kar suši, in še to, kar je, je slabše kakovosti. V niže ležečih krajih sad zaradi suše kar odpada. Le v višjih legah, kjer dozori malina nekoliko pozneje, je pričakovati boljše bere, če bo pravočasno blagodejni dež okrepil rast, sicer bo tudi tam sad pričel odpadati, kar bi bila velika škoda. Siromašni ljudje z nabiranjem malin zaslužijo lepe novce, in trgovci z malinami imajo od njih lep zaslužek. Povsem umevno je, da si trgovci kakor nabiralci malin žele blagodejnega dežja, ki bi poleg malin poživil tudi poljske rastline.

Politični pregled

V nedeljo je bil v Solunu podpisan vsebalkanski sporazum, in sicer sta ga podpisala predsednik stalnega sveta Balkanskega sporazuma grški ministriški predsednik Metaxas in imenu vseh članov tega sporazuma in predsednik bolgarske vlade Kjuseivanov. S tem

je Bolgarija vstopila v Balkansko zvezo,

kar pomeni veliko okrepitev miru na Balkanu. Po tem dogovoru prevzemajo balkanske države obveznost medsebojnega sodelovanja in se odrekajo uporabi sile za poravnavo sporov. S tem sporazumom je Bolgarija dobila tudi popolno svobodo glede oboroževanja.

Iz Londona poročajo, da je

v torek odpotoval v Prago lord Runciman v svojstvu posredovalca med češkoslovaško vlado in sudetskimi Nemci

Runciman ostane v Pragi za enkrat dva tedna, nato pa se vrne v London poročat o uspehu. Iz Londona pojde takoj spet nazaj v Pra-

po, če bo potrebno. Kakšnega uspeha bo deležno njegovo posredovanje, te težavno reči, ker sudetski Nemci ne kažejo preveč spravljenosti in je njih vodja Henlein odklonil načrt pravilnika o narodnostih v Češkoslovaški.

Zadnje vesti z Daljnega vzhoda govore,

da se med Rusijo in Japonsko razvija prava vojna.

Da Moskve prihaja poročilo, da so Japonci te dni zbrali celo divizijo že na ruskem ozemlju. Rusi so jih vrgli nazaj. Japonci so izgubili 400 mož, pet topov, 13 strojnih pušk in 157 pavadnih pušk. Na ruski strani pa je bilo mrtvih 13 mož in 55 ranjenih. Rusi so izgubili en top in en letalec je bil ujet. Rusija je vložila oster protest pri japonski vladi, naj preneha izsilivati. Spopadi med Rusi in Japonci ob mandžurski meji so čedalje pogostejši. Resnejši spopadi so bili pri Čangkungu, Sačoapingu in Kojitu. Ruski bombniki so na japonska izsilivanja že nekajkrat napadli japonske postojanke pri Čangkungu. Zaradi japonskih izsilivanj se po vsej Rusiji vrše bojovita zborovanja, na katerih se zahteva kazen za japonske kalilce miru.

Iz Hankova poročajo, da so

Japonci južno od Jangceja napredovali ob železniški progi med Kiukiangom in Nančangom in ob jezeru Pojangu.

Zdaj so že približno 80 km oddaljeni od Naučanga. Kitajci se stalno umikajo proti zapadu. Istočasno so močni japonski oddelki napredovali ob severnem bregu Jangceja.

Iz Šanghaja prihaja poročilo,

da so v raznih mandžurskih krajih nastali upori proti Japoncem.

Po mandžurskih mestih se vrstijo bombni atentati na japonske oficirje in uradnike. Japonci morajo zaradi tega imeti v Mandžuriji številno vojaštvo.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 4.25 do 5, poldebili voli 3.50 do 4.50, plemenski voli po 4.25 do 5.50, bikji za klanje po 3.50 do 4.50, glavne krave debele po 3.75 do 4.50, plemenske krave po 3.75 do 4.25, krave klobasarice

po 2.50 do 3, molzne krave po 4 do 5, breje krave po 3.50 do 4.25, mlada živina po 4 do 5, teleta po 4.50 do 6 din. — V Kranju pa so se trgovali: voli I. po 6.25, II. po 5.75, III. po 5.50, telice I. po 6.25, II. po 6, III. po 5.50, krave II. po 3, III. po 4.50, teleta I. po 8, II. po 7 din.

SVNJJE. V Kranju so se trgovali za kg žive teže: špeharji po 10, pršutarji po 9 din. Mladi prašički, 7 do 8 tednov stari, za 150 do 250 za rilec.

SIROVE KOŽE. V Kranju so bile: goveje po 8 do 9, telečje po 11, svinjske po 6 din za kg.

MED. Čisti med je bil v Kranju po 22 do 24 din kg.

VOLNA. V Kranju je bila: neoprana po 24 do 26, oprana po 32 do 36 din kg.

Sejmi

8. avgusta: Studenec (krški srez); Svetina; 9. avgusta: Radeče pri Zidanem mostu, Žužemberk, Kamnik;

10. avgusta: Brežice, Dob pri Domžalah, Gornja Radgona, Kamna gorica, Podčetrtek, Rovte pri Logatcu, Slovenj Gradec, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Sv. Lovrenc (novomeški srez);

12. avgusta: Sv. Jurij ob južni železnici.

Tvrdba Stermecki opusti 13. avgusta svojo podružnico, prej trgovino Urch, in prodaja še ostalo zalogo po ponovno znižanih cenah, da si prihrani stroške selitve. Zaloga in izbira vsak dan manjša, vsak naj sam pazi, da ne pride prepozno! Kdor prej pride, prej melje!

JAMES OLIVER CURWOOD

ZLATA ZANKA

15

R O M A N

»Roka, ki je držala lonc s kadečo se kavo, se je bliskovito vzdignila, in vrele vsebine je siknila naravnost proti Filipovemu obrazu. Pripognil se je, da bi se izognil, nato pa je ustrelil. Preden je mogel za drugi strel napeti petelinček masega revolverja, ga je tujec že naskočil. Sila na skoka je vrgla oba ropotaje v steno kože. V naslednjih sekundah je Filip blagoslavljaj modro previdnost, ki mu je bila svetovala, naj sleče kozuhovinasti površnik. Ni imel opravka za navadnim nasprotnikom. Rjoveč kakor žival ga je bradač vrgel na tla in ga popadel s smrtnim prijemom za vrat.

Mnogokrat je Filip prej premišljal, kako bi se bil zadržal nasproti Bramu, če bi bilo prišlo do boja, in kako bi se bil ubranil boja s merjenjem telesnih moči, ki bi bil moral biti zanj usoden. Njegov zdajšnji nasprotnik je bil Bramu skoro enak po velikosti in moči. Filip je spoznal s hitro presojo izurjenega boksarja, da je njegovo edino upanje, če se lahko ogne njegovi uničujoči moči.

Filipu se je posrečilo priti v klečeči položaj. Okrenil je gornji del telesa nazaj in udaril. Njegova pest je zadel nasprotnika v sredo obraza, preden se je neznanec posrečilo Filipa krepko prijeli. Ko se je orjak pod silo udarca nagnil nazaj, je uporabil Filip zadnjo silo, se rešil njegovega prijema in skočil na noge.

Skoraj bi bil Filip zmagoslavno vzkliknil.

Še nikdar ga ni občutek moči in zaupanja v samega sebe tako prevzel kakor v tem trenutku. V odprtem boju stoječ na nogah je bil okreten ko mačka. Komaj je tujec stal, ga je že spet zadel Filipov udarec. Z uničujočim besom je padel udarec na orjakovo brado. Kakšnega drugega človeka bi tak udarec omamilo, toda Filip je imel opravka z bitjem, ki je bilo trdo ko železo. Po drugem udarcu je omahnil neznanec ko vreča moke proti leseni steni. Ko pa ga je hotel z vso silo udariti še tretjič, ga je v somraku, ki je vladal v koči, zgrešil. Ker je zamahnil v praznino, je izgubil ravnotežje in Filip je tako spet prišel v nevarni oklep orjakovih rok. Zdaj je kosmata pest krepko držala njegov vrat. Kljub temu se je Filip branil pred drugo orjakovo roko z levičo, a z desnico je kratko suval orjaka pod brado in v teme. Toda ti udarci na videz niso nič zalegli, kar je Filipa zelo vznemirjalo. Zdajci je tujec sunil Filipovo levičo v zrak, da bi se v naglici še z drugo roko oklenil Filipovega vratu. Da bi bil to preprečil, je podstavil Filip velikanu nogo in se z vso težo zavalil nanj. Spet sta oba padla na tla.

Nobeden izmed borcev ni opazil, da je stalo pri vratih deklet s široko odprtimi očmi. Zvalila sta se ji skoro pred noge. Celija je videla orjakov okrvavljeni obraz in videla, kako je Filipova pest neprestano udarjala po tem obličju. Potem je opazila obe mogočni

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 2. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 23.86 do 24.01 din;
1 nemško marko za 17.46 do 17.60 din;
1 angleški funt za 213.48 do 215.54 din;
1 ameriški dolar za 43.17 do 43.54 din;
100 franc. frankov za 119.72 do 121.16 din;
100 češk. kron za 150.13 do 151.24 din;
100 italijanskih lir za 228.04 do 231.13 din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 483 din, nemški klirinški čeki pa v Ljubljani po 14.80 din.

Drobne vesti

— Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani je odobrena zaščita. Na lani vloženo prošnjo je ministrski svet odobril zaščito Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani (odlog plačil za šest let od 19. maja letos dalje za obveznosti, nastale do 27. avgusta lani; obrestna mera za stare vloge 2 odstotka).

— Avstrija in Češkoslovaška prepovedeta zaradi slinavke uvoz jugoslovenske živine. Avstrijsko kmetijsko ministrstvo je zaradi širjenja slinavke in parkljevke v naši državi izdalo prepoved uvoza svinj in prežvekovalcev, in sicer živih kakor tudi njihovih delov, iz raznih srezov dunavske, savske in naše banovine. Iz dravske banovine se prepoved uvoza v Avstrijo nanaša na lenčavski, ljutomerski in murskosoboški srez. Tudi Češkoslovaška je prepovedala uvoz živine, živalskih sirovin in raznih predmetov, s katerimi se more prenašati okuženje. Prepoved se nanaša tudi na razne srece dunavske in savske banovine. Slovenskih srezov se prepoved ne tiče.

D O P I S I

BRAŽGOŠE NAD ŽELEZNIKI. Naš kraj stoji visoko pod Jelovico nad Železniki, odnosno Češnjico v Selški dolini in se le malo sliši o nas. Zdaj pa se je nabralo precej novic, ki bodo gotovo zanimale čitatelje »Domovine«, ki jih je tudi pri nas precej. Da smo v vseh ozirih Dražgošani napredni, nam pričata dva domova; sokolski in prosvetni. Poleg teh domov in društev pa imamo še razna gospodarska društva. V nedeljo 24. julija je bila oficialna otvoritev planinske kočice s stajo v Kališniku nad Dražgošami, katero

roki okoli Filipovega vratu, bili sta orjaški, kosmati šapi, in krik je planil iz njenega grla. Od besa so njene oči potemnele in planila je k ognjišču. V naslednjem trenutku jo je opazil Filip s polenom v roki mrtvaško blede poleg sebe. Potem je zavihetela robato poleno, in Filipov vrat je bil oproščen. Omahuje se je postavil na noge in Celija je skočila k njemu, da bi ga podprla. Ko se je tesno stiskala k njemu, je čutil, kako je ihtela in lovila sapo. Zrak, ki je vdrl v napol zadušena pljuča, je spet zbratil Filipa. Pogled na nasprotnika mu je povedal, da je neznanec vsaj za nekaj trenutkov toliko kakor mrtev.

Filip se je oprostil Celijinega objema in se je začel razgledovati po sobi. Nenadno je od veselja vzkliknil. Ob ognjišču, zgrajenem iz ilovke in kamenja, je slonela puška in nad njeno cevjo sta visela pas in torbica z revolverjem. Sapó loveč od vznemirjenja in veselja, je potegnil Filip revolver iz torbe in hitel z njim k luči, da bi ga bolje videl. Bil je velik, petinštiridesetkalibrski samokres in nabit je bil s tolikimi naboji, kolikor jih je šlo vanj. Filip je potisnil »Celijo« na prosto, »Čakaj zunaj,« ji je rekel. »Samo še dve minuti...«

Filip je hlastno prešel naboje v pasu, ki sč ga je pripel okoli telesa. Bilo jih je štirideset. Dve tretjini izmed njih sta bili za puško. Bila je 330kalibrska in najmodernejši model. Ko je Filip odprl petelina in si ogledal nabojščice, je zagledal tudi tu svetlo vrsto nabojev. Vse njegove želje so se izpolnile. Če bi bila vsa kočica iz zlata, bi se za to niti ne zmenil. S puško v roki je stekel k Celiji na prosto.

je postavil delavni gospodarski odbor za svojo živino. Zanimivo je, da so Dražgošani že pred davnimi leti imeli pravico do tega. Po dolgih letih se je zdaj vendarle posrečilo spet pridobiti pravico do planine, za kar je bila potrebna tudi staja, odnosno dom, ki je postavljen z žrtvami, ki so jih posestniki sami doprinesli s podporo banovine. Ker je še dolg, je bila otvoritev letos (blagoslovitev je bila že lani) združena s prijetno planinsko veselico in otvoritvenim govorom. Kot slavnostni govornik je nastopil visokošolec Fran Frakelj, ki pa je imel spisan govor vse preveč prepleten s politikom, tako da smo imeli udeleženci občutek političnega shoda. Take reči niso na mestu. Prav tako tudi ne nepotrebne hvale, kadar gre za izvršitev dolžnosti. Prireditve je drugače lepo in v redu uspela. Pohvaliti moramo delavne odbornike

gospodarskega odbora s predsednikom Vinikom Frakljem, Gregorjem Šmidom in drugimi na čelu. — V družabnem in prosvetnem oziru je življenje pri nas tudi precej razgibano. G. župnik se silno huđuje na Sokole, na napredno časopisje, skratka na vse, kar ne izhaja od njega, tako da ima zdaj dve jasno opredeljeni fronti. Naš kraj je siromašen, saj živimo največ od lesnega gospodarstva, zato nas je kar precej zadeło, ko smo pred leti morali napraviti nov oltar. Zdaj pa že imamo tudi orgle, ki bod ostale preko 80.000 din. Plačali jih bomo vsi, čeprav nas ni ničesar vprašal, ali zmoremo tako hude stroške. Tako je, g. urednik, pri nas. Zeleli bi, da nas ob priliki obiščete, kajti na uho bi vam povedali še več novic. Prihodnjič se bomo spet kaj javili. Priporočamo se za obisk naših lepih krajev.

Proslava 20 letnice Jugoslavije v Mariboru

ZA KRALJA IN DOMOVINO

Mariborska proslava 20-letnice Jugoslavije v Mariboru naj pokaže nam in sosedom, kaj so Slovencem domovina, lastna država in narodna dinastija. Posebno obmejni Maribor in vsa širna okolica skupno z gosti iz vse Slovenije hočeta ob tej obletnici jasno dokazati, da je Maribor bil, da je in da ostane slovenski in jugoslovenski!

SPORED SLAVNOSTI

V soboto 13. avgusta ob 20. baklada po mestu, ob 21. stik na Glavnem trgu, nagovor mestnega župana, državna himna in razhod. Posamezne organizacije poskrbijo bakle za baklado svojim članom same. Bakle se bodo dobivale po 1 din že v prodaji v naprej in na zbirališčih.

V nedeljo 14. avgusta ob 5. zjutraj budnica po mestu. Do 8. prihajanje taborjanov z rednimi in dopolnilnimi vlaki, peš, na kolesih, na vozovih, avtomobilih. Od pol 8. do pol 9. zbiranje in urejevanje organiziranih skupin na zbirališčih. Ob 8.45 pohod po mestu. V pohod pridejo samo organizirane prijavljene skupine, drugi udeleženci se razdelijo po mestu. Ob 10.45 služba božja v vojašnici kralja Petra I. Po sv. maši zahvalna pesem. Ob 11.30 tabor na istem prostoru. Ob 12.30 raz-

hod tabora. Popoldne na tabornem prostoru ljudsko veselje. Ob 15. nastop godb, ob 16. nastop pevskih zborov, ob 17. prikazovanje narodni hobičajeve, ob 18. srečolov, ob 19. velik ognjemet.

PRIJAVA UDELEŽBE.

Tako velike prireditve ni mogoče dobro organizirati, če ni točnih prijav. Zato ponavljamo prošnjo, da prijave točno odpošljete tudi iz tistih krajev, odkoder se ne boste vozili z vlaki. Nobena skupina in organizacija, ki ne bosta poslali točnih prijav, ne bosta mogli v sprevod. Na krajevne odbore bomo takoj po prijavi poslali prjavljeno število izkaznic in znakov. Ker bo v zadnjem času pred prireditvijo treba gotovo kaj nujnega telefoničnega sporočiti v Maribor, ključite v zadevi organizacije telefonsko številko 25-87, v zadevi izkaznic in znakov pa telefonsko številko 29-15.

POSEBNI DOPOLNILNI VLAKI

Železniška direkcija nam je za dne 14. avgusta zagotovila posebne dopolnilne vlake. Ti bodo vozili po vseh progah dravske banovine tako zgodaj, da bo mogoče priti pravočasno v Maribor. Zvečer bodo spet vozili iz Maribora. Četrtingska vozna cena velja za vse vlake v vsej državi. Prosimo pa, da se

Blaženost spričo možnosti, ki so se mu obetale zdaj, ko je imel orožje, mu je zmedla misli. Moral je svojemu zmagoslavju dati duška.

»Le pridite zdaj, vragovi! Kar pridite!« je kričal in nato je od neizmerne veselja glasno zavriskal.

Celija je stala pri vratih in se mu smehljala. Nekaj minut prej je bilo njeno obličje mrtvaško blede, zdaj pa je rožasto žarelo in njene oči so bleščale od sreče, ki je bila več kakor zmagoslavje. Videla je Filipovo veselje in skoro bi bila tudi ona zavriskala, če je ne bi bil v tem trenutku zmotil neki drugi glas, da je prisluhnila.

Glas je prišel iz daljave in se je čul ko odgovor na Filipov izzivalni vrisk.

DEVETNAJSTO POGlavJE

Blake je postal zgovornejši

Ko sta še prisluškovala, se je krik ponovil. Ni bil bojni krik, ne krvni krik, temveč zagledi »ma-tuh-ee« Eskima, ki javlja svojemu prijatelju svoj prihod.

»Ta torej pozna moža v koči,« je rekel Filip Celiji in začel ostro opazovati rob gozda. »Če ga ne bodo drugi posvarili, bo čez komaj tri minute en Eskim manj na svetu.«

Ko je Filip še prežal na pričakovanega prišleca, je opazila Celija, da se je začel mož v koči spet gibati. Njen klic je privedel Filipa k še napol nezavestnemu.

Ko je porinil Celiji puško v roko in jo postavil za stražo pri vratih, je šel hitro na delo, da mu ujetnik ne bo ušel. S konopcem iz črevesja, ki ga je bil vzel mrtvem Eskimu, je zvezal tujcu roke in noge. Da bi bil videl, ali je orjak že pri zavesti, mu je obrisal s

srajco napol strjeno kri z obraza. Pri tem je razgalil kosmata prsa in opazil rdeče tetovirano sliko. Bil je nerodno narisan morsk volk s široko odprtim žrelom, ki se zvija pod težo ladijskega sidra. Pod to podobo je opazil Filip že slabo vidne črke imena. G. Blake, je prečital.

»Torej Blake se imenuje,« je ugotovil Filip, »najbrž George Blake, pa mornar je in kot belec se tu družil z Eskimi. Takoj bomo vedeli, kako je z njim, zakaj že si prizadeva odpreti oči.«

V tem trenutku je planila v koč Celija. »Oo-ee, Filip! Filip!« je vzkliknila in pokazala ven. »Se det! Se det!«

Filip je stopil za vrata, da bi ga od zunaj ne opazili, in je prežal v gozd. V razdalji komaj stopenetdesetih metrov so se pojavile težko obložene sani s pasjo vprego. Bilo je osem psov in Filip je spoznal, da so bili mali, lisicam podobni, polkrvni psi, ki jih goje Eskimi na obali. Vodja je korakal za sanmi. Bila je majhna, v kožuh in bašlik zavita postava, ki je poganjala pse z ropotajočimi, ostro zvenečimi besedami, kakršne je bil slišal tudi pri Bramu Johnsonu.

S tal v koči se je zaslišal divji, kruleč vzdih, in ko se je Filip obrnil, je opazil krvavkaste, široko odprte oči Blakea, ki so se srepro zazrle vanj. Hudobno renčanje je spalo otekle ustnice ujetnika, ki je besno skušal strgati vezi, ki so ga bile oropale prostosti.

Ko je Filip naglo pogledal Celijo, je opazil, da je kakor začarana strmela v Blakea. Njene oči so bile od strahu široko odprte, roke je krčevito tiščala na prsi in dihala je težko in prestrašeno. Celija je morala pozna-

poslužujete dopolnilnih vlakov in s tem omogočite reden promet.

POGOJI ZA ČETRTINSKO VOZNO CENO

Kdor se hoče v Maribor peljati za četrtingsko vozno ceno, mora imeti že na domači postaji našo izkaznico in znak. Na postaji kupi polovično karto do Maribora in obrazec K-14 za 2 din, ter se pelje s tem v Maribor. V Mariboru nikjer ne odda karte, pač pa oskrbi potrdilo udeležbe in da na postaji pred odhodom žigosati obrazec K-14. S tem se pelje zastoj iz Maribora. Četrtingska vozna cena velja za dohod v Maribor od 12. do 20. avgusta in za odhod od 14. do 22. avgusta.

Domače novosti

* Kralj Peter II. pokrovitelj proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru. Po obvestilu ministrstva notranjih poslov v Beogradu je Nj. Vel. kralj Peter II. blagovolil sprejeti pokroviteljstvo pri proslavi 20-letnice Jugoslavije v Mariboru.

* Ustoličenje patriarha Gavrila. Te dni je bil v samostanu v Peči slovesno ustoličen patriarh srbske pravoslavne cerkve Gavrilo, Ustoličen je bil sicer že 22. februarja v beograjski saborni cerkvi. Ker pa so bili v Peči ustoličeni vsi dosedanji patriarhi, se je izvršilo zdaj tudi tam ustoličenje.

* Meščanska šola v Domžalah. Po vesti iz Beograda, je prosvetni minister Magarašević podpisal odlok, s katerim se v Domžalah odpre nova meščanska šola. Z novim šolskim letom se bosta na tej šoli odprla prvi in drugi razred.

* Kaj vse se dogaja. Pod tem naslovom piše beograjska »Samouprava« o proslavi Mačkovega godu v Dubrovniku in pravi med drugim: »Tam somišljenik dr. Mačka odluku je mržnja do vsega tega, kar je nam najsvetejše, odkar je voditelj tamošnjih Mačkovih somišljenikov slavni profesor Mišetić proti volji vseh uglednih somišljenikov hrvatske kmečke stranke v mestu. Kako so proslavili Mačkov god, poroča »Dubrovnik«, ki pravi med drugim tole: »Peščica ljudi je vpilala: »Živel Maček! Živela svobodna Hrvatska in Pavelić! Dol krvavi Beograd, Jugoslavija in...« V prepričanju, da bodo krivci kaznovani po zakonu, mi tu samo naglašamo razpoloženje dubrovniških meščanov. Dobro je

ti Blakeov obraz, ki ga je zdaj prvič razločno videla. Samo tako si je mogel Filip razlagati srepro grozo dekleta. In ko se je tudi Blakeov pogled uprl v Celijo, ki jo je bil slišal lovit sapo, je Filip dobil potrdilo svoje domneve. Pošast na tleh je sijala z bleskom živalskega zmagoslavja v dekletov obraz, okamenel od strahu. Oba sta se morala že kdaj srečati!

V tem sta zazvenela Eskimov glas in beskanje psov tik pred koč, in zdaj je opazil tudi Blake, da so se pripeljale sani. Obrnil je glavo, da je lahko videl vrata, in konopec so se napeli ko strune pod silo njegovih mišic. Z bliskovito naglico mu je pritisnil Filip revolverjevo cev na glavo.

»Samo en glas, Blake, pa boste mrtvec,« ga je posvaril. »Midva potrebujeva vprego, in če boste v naslednjih desetih sekundah zadržali najmanjši šum, vam bo krogla prortala možgane.«

Slišali so škrtanje sani v snegu in trenuteh nato topotanje številnih pasjih šap.

En sam skok in Filip je bil pri vratih. Še en korak in prestrašeni Eskim je strmela v okroglo, črno cev revolverja. Ni bilo treba mnogo besed, da je vodja vprega razumel, kaj je Filip hotel od njega.

Ko je Filip še zmerom držeč revolver naperjen v Eskima stopil nazaj v koč, je imela Celija puško pripravljeno na strel v roki in je pazila na Blakea, kakor bi se bila bal, da bi bil mogel strgati vezi. Filip se je zadovoljno nasmehnil, ko je videl, kako hitro je razumela, da mora zdaj držati puško naperjeno v Kogmolokova prsa, dokler Filip ne bo tudi tega ujetnika zvezal. Celija je bila res čudovito razumna. Lovila je sapo od razburjenja, toda bal se ni ničesar. Bla-

da tudi v Šumadiji, vedo, kaj se tu vpije in da teh vzklikov vse do danes ni obsodil niti šef hrvatske kmečke stranke, tudi pred svojim odhodom v Beograd ne. Zadnji čas je, da bi tudi ti drzni paveličevci spoznali, da je naš Dubrovnik v Jugoslaviji in da tudi zanje obstoji zakon o zaščiti države.

* Kaj zahteva Kmečka zveza. Nedavno je bil v Mariboru občini zbor mariborskega okrožja Kmečke zveze. Glasilo te kmečke stanovske organizacije Jugoslovenske radikalne zajednice »Orač« poroča obširno o zborovanju. Sprejete resolucije zahtevajo, da se ukinejo davščine na kmečka vozila, da se zakon o obvezni telesni vzgoji ne izvaja na deželi, da se posveča večja skrb našim kmetijskim delavcem na jugu in da se strogo določijo cene v trgovini.

* Slovenska združena opozicija. Beograjska »Politika« je nedavno poročala iz Maribora: »Te dni so se sestali v Ljubljani v vili dr. Ivana Stanovnika zastopniki opozicijskih skupin v Sloveniji. Kmečkodelavsko gibanje sta zastopala dr. Kukovec in dr. Lončar, skupino socialnih demokratov dr. Jelenec in Krištan, skupino krščanskih socialistov Gostinčič (menda Gostinčar), delavsko skupino (kakšno, ni znano) pa Leskovar. Na tem sestanku je bila ustanovljena slovenska združena opozicija, ki si je postavila za smoter sodelovanje z zagrebško in beograjsko združeno opozicijo.« Odgovornost točnost te vesti moramo prepustiti seveda »Politiki«.

* Pismo Slovenca iz Mandžurije. Pred tedni je prejelo uredništvo »Slovenskega naroda« iz Harbina v Mandžukuu (Mandžuriji) pismo Slovenca Jožeta Pibernika, ki je prosil, naj bi objavili vest o njem, ker bi rad vedel, kje je njegova sestra Milka Mikličeva. Njegov brat in njegova sestra sta se takoj oglasila v uredništvu in dobila bratov naslov. Te dni pa je uredništvo prejelo drugo Pibernikovo pismo iz Harbina. Pisal je, da je on edini Slovenec v Harbinu. Pač pa žive tam še štiri Hrvati in pet Srbov. Pibernik je pisal svojemu očetu v Mokronog, pa ni dobil odgovora. Zato se boji, da mu morda oče ni umrl. Tudi od brata, ki je bil železničar, nima vesti. Pravi, da mu je težavno pisati, ker že 20 let nima priložnosti govoriti ali pisati v slovenščini.

* Vpisovanje v šolo, za zdravstvene pomočnike. Šola narodnega zdravja v Zagrebu je razpisala potečaj za vpis v šolo za zdravstvene pomočnike (laborante, dešinfektorje in

tržne nadzornike). Šola se začne 1. septembra in bo trajala 18 mesecev. V njo se sprejemajo osebe, ki niso mlajše od 18 in ne starejše od 24 let in so z uspehom dovršile najmanj 6 razredov srednje ali njej podobne šole. Šola za zdravstvene pomočnike z izpitom je enakovredna srednji šoli z zrelostnim izpitom. Prošnje za vpis v to šolo naj se pošljejo do 15. avgusta šoli narodnega zdravja v Zagrebu, Mirogojska cesta 4., kjer se dobe tudi vsa pojasnila.

* Vesti iz Koroške. V štirih mesecih se je močno znižalo število brezposelnih delavcev. Na kmetih zdaj že primanjkuje delovnih moči. Ponekod si bodo gospodarji morali vzajemno pomagati tako, da bodo drug drugemu kosili, želi in spravljali pridelke. Nekaj upanja dajejo tudi pocenjeni stroji, katere si bodo ponekod že v jeseni nabavile gospodarske zadrage in druge ustanove. — Iz Borovelj je spet odpotovalo 16 puškarjev v Steyer, kjer je velika orožarna. Kadarkoli je imela ta tvornica posebna naročila za kake druge države, so bili boroveljski puškarji tam zmerom radi sprejeti in so mnogi prišli do prav dobrega zaslužka. Delo je trajalo včasih po več let, in ko je bilo končano, so se spet vrnili domov. Danes tam ne delajo več samo orožja, temveč tudi avtomobile in kolesa. V kratkem odpotuje tja nova skupina, v kateri ne bodo samo mladi ljudje, temveč tudi starejši puškarji. — V Podljudelju lepo napreduje zidava velikega poslopja za carinike. Tu drugi drugod so dela v polnem teku in ponekod že primanjkuje delavcev. — V velikovski in grebinjski okolici se pritožujejo zaradi neviht in nalivov. V okolici Velikoyca je bilo nedavno neurje, kakršnega že dolga leta ne pomnijo. Vsi gorski mlini ob sicer nedolžnem potočku so se porušili. V Klečah so bila stanovanja, hlevi in vrtovi do poldruga metra visoko nagromadeni s peskom in blatom. V Klečah in okolici so nalivi po njih povzročili največ škode.

* Zdravstveni dom v Brežicah ne bo posloval od 1. do 10. avgusta. V tem času bo zaprt tudi protijetični dispanzer.

* Orjaško orehovo drevo. V Vrbovcih pri Beranah v Crni gori je blizu 1000 let staro orehovo drevo, ki je visoko nad 50 m. Les tega brjaka cenijo na 50.000 dinarjev. Njegov lastnik kmet Čufa Hadrovič pa orjaškega oreha ne misli posekati, ker mu vsako leto obilno obrodi. Lani mu je dal orjak 1400 kg orehov.

* Operacija nedoletnih bolnikov se razen v najnujnih in neodložljivih primerih sme izvršiti le po pismeni ali ustni privolitvi staršev ali varuhov. Pristanek drugih oseb, ki bi spremljale bolnika, ne zadošča in se morajo izkazati s pismenim pooblastilom ali dovoljenjem staršev, odnosno varuhov. V nasprotnem primeru se bodo sprejeli nedoletnih bolnikov radi operacije, brezpogojno odklanjali, izjeme pa dopuščale edinole ob neodložljivih primerih. Uprava občne državne bolnice v Ljubljani.

* Krvava uš v sadovnjakih. V sadovnjakih mariborske okolice se je pojavila v velikih količinah krvava uš, z njo vred pa tudi najhujša, njena sovražnica mala osica, ki je tako nežna, da je skoro ne opaziš. Ta osica uničuje krvavo uš s tem, da zabada vanjo svoja jajčeca. Zato priporočajo nekateri strokovnjaki, naj bi sadjarji ne nastopali proti krvavi uši s kemičnimi sredstvi, ki uničujejo tudi osico.

* Požar na deželi. V Zgornji Ložnici pri Slovenski Bistrici je ogenj upepelil domačijo posestnice Hilde Pakjove. Preiskava je došla, da je ogenj nastal zaradi slabega dimnika.

* Smrtna nesreča ameriškega letalca. Mladi ameriški letalec Gordon Mauth je vodil po vseh evropskih državah letalo neke ameriške tvornice in z njim izvajal razne umetnije, da bi s tem pokazal na odlično delo tvornice in obenem pomagal nabirati za tvornico naročila. V našo državo je priletel iz Rumunije. Te dni je v bližini Beograda izvajal v zraku najdržnejše umetnije. Nenadno pa se je letalo obrnilo in padlo na tla. Letalo se je razbilo in letalec je obležal mrtev.

* Strela zažiga. V Šikolah je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Matije Drevenška in mu ga upepelila.

* Požar v Ehrlichovi tkaninski tvornici v Mariboru. V soboto ponoči je zaradi kratkega stika začelo goriti v zgradbi Ehrlichove tkaninske tvornice. Gasilec se je s silnim naporom posrečilo ogenj omejiti, da ni prešel ognjen na novo predilnico in odtod na hiše v neposredni bližini. Sreča v nesreči pa je tudi bila, da je ob času požara pihal veter iz zapada proti vzhodu, ker bi sicer bile iskre gorečega bombaža skoro gotovo zantile bližne zgradbe. Po izjavi nekaterih tvorničnih strokovnjakov se giblje škoda okoli treh milijonov dinarjev, ker so uničeni dragoceni stroji in velika količina bombaža.

ke je stalno gledal v mali, beli prst, ki je ležal na petelinu puške. Filip je to opazil in njegovo srce je močnejše bilo od veselja in ponosa.

Eskim, se je malo zvijal, ko mu je Filip vezal roke za hrbtom. Toda v dveh minutah je bilo vse končano. S slišnim yzdihom olajšave je Celija odložila orožje in mignila Filipu, naj pride k njej. Hlastno in razburjeno je pokazala na krvavi obraz bradača na tleh, in Filip je razumel, da mu je hotela povedati, kako in kje je bila že srečala tega moža. Od Celije, se je, Filipov, pogled vprl v Blakea. Izraz y ujetnikovih potezah ga je prestrašil. Blake ni kazal ne strahu ne zaskrbljenosti, pač pa je izražal čisto odkrito zmaganost. Ko se je orjak srečal s Filipovim pogledom, se je glasno zasmelaj. »Ne razumeš je, kaj?« je zaklokal. »Kaj pravi, tudi jaz ne vem. Vem pa, kaj ti hoče povedati. Prekletu smešna reč!«

Blake je bil videti res nezaskrbljen in vseskozi gospodar položaja. »Ti si torej,« je nadaljeval, »Filip Brant od kraljeve policije. Kdo sem jaz, si že prebral. Imenujem se Blake, toda G., ne pomeni krstnega imena Georgea. Če mi oprostiš noge, da lahko vstanem in sedem, ti bom nekaj povedal. Z rokami ti tako ne morem narediti škode zavoljo teh strun, s katerimi si jih obdal. Leže ne morem dobro govoriti, ker sem dobil udarec v Adamovo jabolko.«

Filip je mignil Celiji, naj se spet postavi k vratom in drži puško pripravljeno za strel. Nato je prerezal konopec, s katerim je bil prevezal gležnje ujetnika. Blake, se je skobacal pokoncu. Ko je stopil proti Filipu, je ta nameril revolver na njegovo srce.

»Govorite zdaj!« je ukazal Filip. »Pol minute časa vam dovolim za premislek, potem pa bom streljal. Vi ste, vodili Eskime proti jugu, Blake, o tem ni dvoma. Kaj hočete od tega dekleta in kaj ste storili z ljudmi, ki so jo spremljali?«

Nikdar ni Filip videl hladnejšega pogleda kakor zdaj iz Blakeovih oči. Njegove otekle ustnice so se skremžile v zasmeh.

»Nisem človek, ki bi poznal strah,« je začel ujetnik in počasi nadaljeval. »Poznam vaše majhne šale. Že marsikaj sem doživel v teku časa in bil bi odličan plen za tvoj glavni policijski stari. Ti se torej lažeš, če praviš, da me boš ustrelil. Sam veš najbolje, da se lažeš. Če bom govoril ali ne, ne boš streljal. Preden pa dalje pripovedujem, ti hočem dati majhen, dober, bratski nasvet: vzemi vprego zunanaj in glej, da prideš z njeno pomočjo preko pušče domov! Sam, seveda! Ali razumeš? Sam! Dekle boš pustil tu. To je edina priložnost zate, če se hočeš ogniti usodi, ki je začela tudi druge.« Blake se je režal in skomihal z ramami.

»Ali mislite Andersona, Olafa Andersona, in njegove ljudi?« je vprašal Filip presenečen.

Blake je prikimal, in Filip se je vprašal, ali je Blake pač mogel slišati tolčenje njegovega srca. Filip je v tem trenutku dočkal, kar je njegov glavni stan skušal že izza dveh let zaman ugotoviti: ta mož, Blake, je skrivnostni beli vodja Kogmolokov, ki je kriv, da je število zločinov med domačini ob Coronatonskem zalivu stalno naraščalo. Pravkar je sam priznal umor Olafa Andersona... Filipovi prsti so se tresli na revolverjevem pe-

telinu. Potem je premišljuje pogledal Blakeu v obraz in povesil orožje.

Blakeove oči so se zasvetile, ko je opazil to dozdevno zmago. »To je tvoja edina priložnost,« je silil Filipa, »in zamuditi ne smeš niti minute časa!«

Filip je pogruntal značaj svojega nasprotnika. Skušal je pridobiti minute, potrebne mu za njegovo igro. Kogmoloki, ki sledijo njunim stopinjam, ne morejo biti, več daleč od koč.

»Morda imaš prav, Blake,« je odvrnil oklevaje. »Že verjamem, da bi se po pustolovščini z Bramom Johnsonom prav rada vrnila k očetu. Kje pa je nje noče?«

Blake se ni prav nič prizadeval skriti svojo vneto. V tem, kako je Filip povesil roko z revolverjem, v izpremenci njegovega glasu in v njegovi zadržgi je zločinec videl željo svojega premagaleca, da bi se čimprej izmazal iz neprijetne zagate. Postranski pogled na Celijin prestrašeni obraz, ki se je za trenutek obrnil proti njemu, je še podkrepil Blakeja v njegovi domnevi. »Njen oče je kakšnih sto milj dalje gori ob reki Coppermineu, tam, kjer jo je Bram Johnson...« v Blakeovih očeh se je zablistal bes. »... tam, kjer jo je Bram Johnson,« ga je prekinil Filip, »reši in jo ščitil, dokler mu niso križale poti tvoje male trupene podgane in ga ubile. Vidiš, Blake, odkritostren si bil nasproti meni in jaz bom nasproti tebi. Razumeti nisem mogel niti besede njene latovščine in razumel boš, da sem radoveden. Rad bi imel pojasnjene nekatere reči, preden odidem. Povej mi, kdo je ona, zakaj ni bil njen oče umorjen in kakšne načrte imaš z njo, pa ne bom oklevaj niti eno minuto.« (Dalie.)

* **Zrtev zahrbtnje Voglajne.** V soboto v mraku se je šel kopat v Voglajno 26letnik, v Westnovi tvornici zaposleni delavec Jože Golob s Spodnje Hudinje pri Celju. Z njim je bil njegov tovariš Malej. Tam je bilo več drugih kopalcev. Golob, ki ni znal plavati, je pri kopanju zašel v globoko vodo in izginil pod površino, ne da bi bil kdo to opazil. Pozneje je Malej pogrešil tovariša in ga začel klicati, a zaman. V nedeljo zjutraj je Voglajna blizu mesta nesreče naplavila Golobovo truplo. Pokojni Golob si je gradil v Gaberju hišo in se je nameraval v kratkem poročiti, nenadna smrt pa mu je preprečila vse lepe načrte.

* **Strela je ubila vasovalca.** V Pregarjah v slovenski Istri se je 24 letnik Ivan Markežič zvečer oglasil pri svoji nevesti Mariji Vajgerjevi. Med tem pa je nastala nevihta in sredi hudega naliva je nenadno udarila strela v hišo posestnika Vajgerja in fanta ubila. Dekle je zračni pritisk treščil v vežno steno in je nezavestno obležalo.

* **Toča v svetokriških vinskih goricah.** Po dvomesečni suši, ki je neusmiljeno sušila njive in travnike, je nedavno toča uničila še vinske gorice okoli Sv. Križa pri Kostanjevici. Zapadlo je ledenega zrnja do 20 cm na debelo. V hribovje je bilo videti, kakor bi bilo pokrito s snegom. Najbolj so prizadeti Brezovec, Povšence, Gadova peč, Piroški vrh in Jugovec. Na nekaterih mestih so vinogradi uničeni sto odstotno. Škoda je večmilijonska. Ljudstvo je nujno potrebno pomoči.

* **Sokolske kroje,** kompletno izdelane kakor tudi samo sukno in posamezne predmete nudi po ugodni ceni Stermecki — Celje.

* **Mladeniči rekruti,** ki ste potrjeni, pa imate skrajšan rok službe, želite čimprej vstopiti v kader ali odložitelj službo v kadru. Informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. Tudi vsa ostala vojaška pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

* **Sprejem v podčastniške šole.** Inženjska in artilerijska podčastniška šola (starost od 18 do 21 let); Strojna mornariška in pomorska vazduhoplovna (od 18 do 20 let); Strojna mornariška (od 15½ do 18½ leta starosti). Vsa tozadevna pojasnila dobite ustmeno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismen odgovor je priložiti kolek za 6 din.

* **Strela udarja.** Nedavno je med nevihto ponoči strela udarila v kozolec posestnika Erbeznika na Gor. Gradišču in ga vžgala. Ljudje, ki so opazili požar, so začeli hitro gasiti. Posrečilo se jim je, da so kozolec, iz katerega je bilo sušeče se žito že pospravljeno, rešili. Poškodovan je le majhen del. Škoda ni velika in se bo z majhnimi stroški popravila. — V Kisovcu je strela udarila v transformator, kar je povzročilo, da so vse luči naenkrat ugasnile. Srečo v nesreči je imel neki trgovski pomočnik, kateremu je nevidna sila iztrgala iz rok dežnik, samega pa pritisnilo k zidu Štibernikove hiše v Kisovcu. Bil je blizu tam, kjer je udarila strela. Poleg strahu ni bilo drugih posledic.

* **Smrtna nesreča.** V kamnolomu nad Zaprdom v občini Litiži lomijo kamen za apnenec g. Gvidona Brolle. Kamenje po tem prevažajo v peči nasproti postaje Kresnice. V kamnolomu je zaposlenih okrog 26 delavcev, minerjev. Te dni je vrtal 42letni mali posestnik iz Zapodja Franc Stražar v skalovju v družbi z Ivanom Škarjo. Zdajci pa se je, visoko v kamnolomu sprožila težka skala in se začela valiti proti Stražarju in Škarji. Med tem ko je Škarja ubežal, je bil Stražar tako zbežan, da je bežal naravnost v sproženo skalo, ki ga je ujela in stisnila. Bil je takoj mrtev. Njegovo truplo so odnesli na njegov dom. Pokojni Stražar je pred leti kupil v Zaprdomu posestvo. Bil je skrben gospodar. Zapusča vdovo s tremi nepreskrbljenimi otroki Blag mu spomin!

* **Hiša žrtev plamenov.** Nedavno zjutraj je na Mlaki pri Kokrici zgorela do tal hiša Janeza Benedičiča. Benedičič je bil v Kranju v zaporu, kjer je zaradi nekega pretépa v Stražišču moral odsedeti šest dni. V zaporu je bil baš zadnji dan, ko so ga prišli obvestiti o nesreči.

* **Velik požar na Hajdini.** Nedavno ponoči je začel greti kozolec posestnice Julijane Mustafove, kmalu pa se je vnel še kozolec posestnice Marije Bezoličove. V nevarnosti so bila tudi sosedna poslopja. Na kraj požara so prihiteli hajdinski gasilci, ki pa niso imeli na razpolago dovolj cevi. Zato so bili poklicani na pomoč še ptujski gasilci. Z združenimi močmi se jim je posrečilo ogenj pogasiti. Najbrž je bil ogenj podtaknjen iz maščevanja.

* **Smrtna nesreča v tržaški milarni.** V Politzerjevi milarni v Trstu se je smrtno ponesrečil 34letnik delavec Marij Petrač od Sv. Ivana. Nakladal je sode na voz, a nenadno

se je več sodov zakotalilo nanj in ga podrlo na tla. V bolnišnici, kamor so ga reševalci prepeljali, je drugega dne izdihnil.

* **Krava je ubila pastirja.** V Dolnji Tribuš je pred dnevi 53letni pastir Anton Škvarč gonal na pašo čredo živine. Ena od krav pa je med potjo zbežljala in pastirja nevarno nabodla. Moža so prepeljali v goriško bolnišnico, kjer je podlegel poškodbam.

* **Pri kopanju se je smrtno ponesrečila.** V Grljanu pri Trstu se je do smrti pobila 13-letna Anica Furlanova s Proseka. V družbi z več dekleti se je šla kopat. Na nekem prav plitvem mestu je skočila v vodo ter zadela s hrbtom ob kamenje na dnu vode. Pri tem si je nevarno poškodovala hrbtenico. Nemudno so jo prepeljali v tržaško bolnišnico, vendar ji zdravniki življenja niso mogli več rešiti.

* **Dve sestrici utonili.** Ob Kamnišci se je v soboto kopalo precej otrok iz Preserje in bližnje okolice. Med njimi sta bili tudi 12letna Štefka Lenarčičeva, po domače Rutarjeva, in njena 10letna sestra Francka. Deklici sta brodili po nizki vodi, nenadno sta pa izgubili tla pod seboj. Še preden jima je kdo mogel na pomoč, sta že izginili v vodi. 8letna sestrica jima je hotela na pomoč. Ker pa tudi ni znala plavati, se je sama začela utapljati in le s težavo so jo rešili. Otroci ob bregu so takoj pohiteli po pomoč. Prihiteli so bližnji kosci in neki učitelj. Čez kakih 20 minut so obe deklici potegnili iz potoka. Začeli so takoj umetno dihanje, a je bil ves trud zaman. Nesrečni deklici sta bili že mrtvi.

* **Zrtev Krke.** Te dni je vročina zvalila h kopanju v Krki tudi 34letnega orožniškega pripravnika Radeja Jukiča iz Novega mesta. Mož je krenil vzdolž Krke k železniškemu kopališču, kjer sta lepa nasipina in plitka voda, v kateri se kopljejo tudi otroci. Goto vo je, da ni poznal toka vode in njenih hladnih tolmunov. Tako je prišel iz tople v hladno vodo, kjer ga je zadela srčna kap, da je izginil s površine in utonil.

* **Požar na Pohorju.** Pri Sv. Martinu na Pohorju je zajel ogenj gospodarsko poslopje Pavla Podvršnika. Gasilcem se je posrečilo, da so ogenj, ki je nastal zaradi slabega dimnika, omejili.

* **Hiša je zgorela.** Na črmošnjskem klancu tik državne ceste je nastal te dni ogenj v hiši mladega posestnika Janeza Pavliča. Ogenj je prvi opazil sosed Jože Štangel. Mož je takoj prihitel na kraj požara. Kmalu za njim so prihiteli še drugi vaščani in ljudje iz sosednih vasi. Izmed gasilcev so prihiteli prvi oni iz

VAŠKI APOSTOL

PO L. GANGHOFERJU

PREDEL B. R.

Tiste ure, ki se je mogla odtrgati od vsakdanjega dela, je sedela pri materi in slikala zelena okna na hišice, rdeče strehe na cerkvice. To je znala bolje kakor mati, ker je imela spretnjšo roko. Materi so se namreč roke že tresle in pogosto ji je zdrsnil čopič čez rob. Tóda ta drget v rokah je bil samo posledica dolgoletnega ukvarjanja se tem drobnim delom, ne pa starosti. Nana je imela komaj štirideset let. Seveda je bila videti dosti starejša. Lasje, ki so bili prej črni kakor Lizikini, so ji že osiveli. Njen obraz je imel utrujene, zagrenjene črte, pa se mu je vendar videlo, da je moral biti pred leti zelo, zelo lep. Dolge sive trepalnice so bile kakor mah: Nad ustnicami se ji je videl sivkast puh. Ljudje so rekli, da so to hudičevi brki, in da imajo takšne vse tište, ki so jih vrage poljubovali.

Nekoč ji je to rekel v obraz hlapec Miha z Jeznikove kmetije: In ona se ni niti ujezila. Samo prikimala je, kakor bi bilo to res: da jo je vrag poljubil.

Morda je mislila tudi zdaj na minile dni. Pred sabo je imela cerkvico, ki sta ji še manjla streha in zvonik. Toda njene roke so počivale; s priprtimi očmi je gledala po izbi.

Ali ni bila čudna ta izba? Nekaj božičnega je bilo na njej zaradi kopice igračk, ki so ležale po vseh kotih, po oknih, po klopih in po mizi. Vsa izba je menda služila delu. Pra-

vo prebivališče je bil menda samo konec okoli peči. Ta peč je bila napol štedilnik. Tu sta pozimi kuhali, da sta varčevali z lesom. Klop, ki je bila pri peči, je bila napol založena s kuhinjsko posodo.

Nana je pogledala na uro, ki je leno tikala na steni. Potem se je spet lotila dela. Hotela je prilepiti vrata k cerkvi in poiskati primerno deščico za streho. Ko je hotela lepiti, je videla, da je klej mrzel. Šla je k peči. Ta pa se je že tudi ohladila, da se klej ob njeni toploti ni mogel več razpustiti. Potem je začela, da si nekdo pri vratih otepa sneg s čevljev. »Hvala Bogu!« si je rekla. Oddahnila si je in njen obraz se je zjasnil.

Lizika je stopila v izbo. »Danes te pa dolgo ni bilo domov,« je dejala mati. »Dobro večer, otrok!« Molče je Lizika prikimala in stopila k peči.

Nana jo je začudeno pogledala. To pa nikoli ni bila navada njene hčere, da bi bila tako tiho prihajala domov. Sicer pa je morda res tako premražena. Postalo je strašno hladno. Izkopavanje dračja izpod snega, to je delo, pri katerem leze človeku mraz za nohte. In dobro je treba stisniti zobe, da od mraza ne sklepetajo. Kako, naj bo potem dekle še veselo?

»Zdajle pa hitro povčeerjaj!« ji je rekla. »Juhó sem ti postavila na peč!«

Lizika je iz svetlobe stopila v senco peči.

Najprej je pritisnila roke k peči, ki je bila pa le še malo gorka. Potem si je siekla debelo volneno jopo in šele tedaj se je pokazala njena vitka postavica v rjavi obleki. Iz pečice je vzela skledo in sedla v kot k peči. Toda komaj da je juho pokusila. Položila je skledico na klop in njene roke so se tresle.

»Le hitro! Juha bo mrzla!« ji je rekla mati, ko je slišala, da je Lizika nehala jesti. »Vidiš, prej bi bila prišla! Peč ne more ostati večno vroča, če nihče ničesar ne naloži vanjo.«

Lizika je molčala. »In klej se mi je tudi shladil!« je dejala Nana čez nekaj časa. »Čakaj, naloži malo da se bo peč spet ogrela!«

»Danes pa nisem niti vejice prinesla.« »Mati se je prestrašila teh besed, še bolj pa Lizikinega glasu.« »Kaj pa si mislila? Saj si šla vendar v gozd zaradi drv. Kje pa si bila tako dolgo, da nisi ničesar prinesla s seboj?«

Nič odgovora. Nana je prišepala k peči. Lizika je sedela v dve gubi sključena v kotu.

»Otrok, povej mi vendar, kaj je s teboj?« »Negibno je obsedela Lizika na svojem mestu. Iz temnega kota je gledala mater z velikimi očmi, v katerih se je bralo nekaj kakor slabotnost, skoraj obup.«

»Otrok, tak govori vendar! Vsaj besedico reci!« Nana je prišla Lizikine roke in sedla k njej. Tedaj pa se je Lizika oklenila njene vrata in zahtevala: Tako se je držala kakor utopljenec rešilne bilke. Mati je izpraševala in izpraševala, toda odgovora ni dobila. Mislila si je, da se je moral sneti k to iz dekleta norčevati, da ji je morda zaklical kaj

Stopič, ki so takoj začeli gasiti z ročno brizgalno. Izčrpali so vso vodo iz vodnjaka in bližnje mlake, nato pa so mogli dobivati vodo iz oddaljenega Težkega potoka šele potem, ko so dospeli požrtvovalni gasilci iz Šmihela. Zadnji so dospeli na kraj požara novomeški gasilci s svojo motorno črpalko, vendar na žalost s preperelimi vodnimi cevmi. Ogenj je nastal najbrž tako, da je ostala v peči žerjavica in so se vnele saje v dimniku, ki je speljan skozi slamnato streho.

* Strela je udarila v hlev posestnika Jožeta Kodriča v Brodu, občina Sv. Križ pri Košanjevi. Poslopje je pogorelo. Svetokriški gasilci so omejili ogenj, da ni zajel še drugih poslopij.

* Slinavka in parkljevka se naglo širita po Hrvaškem. Število obolenih živine se stalno veča, zaradi česar so oblastva prepovedala vse živinske sejme.

* Domačija je zgorela. Na Bregu pri Kranju je nastal dve dni požar v domačiji posestnika Franca po domače Banca. Poslopje je bilo leseno in krito s slamo in so bili hiša, hlev in šupa pod eno streho. Ogenj je najbrž nastal, ker so močno kurili v peči za kruh in je veter velike iskre zanesel v slamnato streho. Rešili so le nekaj pohištva in živino iz hleva, vse drugo pa je zgorelo. Škoda je le delno poravnana z zavarovalnino.

* V četrto ure pogorelo 38 hiš. Vas Polarec pri Križevcih na Hrvaškem je zadela nedavno strašna nesreča. Zgorelo je od 56 hiš 38 z vsemi gospodarskimi poslopji, gospodarskim orodjem in poljskimi pridelki. Vas šteje okrog 400 prebivalcev in od teh jih je ostalo 250 brez sredstev. Iz gorelih hiš in gospodarskih poslopij ni bilo mogoče ničesar rešiti.

* Smrt pod vlakom. Pred kratkim ponoči se je pripetila v Čakovcu huda železniška nesreča. Kmet Ivan Novak, vdovec in oče šestih otrok, je šel z vozom v gozd po drva. Spremljal ga je 11letni sinček Dragotin. Vola sta vlekla voz čez železniško progo, ko je naenkrat pridrvel vlak iz Kotoribe. Novaka je lokomotiva razmesarila tako, da je bil takoj mrtev, njegovega sinčka je pa hudo poškodovala, da je menda pozneje tudi izdihnil.

* Smrt med kopanjem v Savi. Delovodjo Stražarja v kamnolomu v Zapodju je zadela huda nesreča. Nedavno mu je skala ubila brata, zdaj pa mu je utonil 17 letni sin Ivan. Pokojni Stražar je bil dober mladenič.

takega, kar je bilo prav za prav namenjeno njej, Stari Nani. In je bilo znabiti tako grdo, da se Lizika materi ni upala povedati. Prepričana je bila, da se je moralo zgoditi kaj takega. In da bi dekleta potolažila, ji je rekla:

»Le pojdi, otrok! Nikari se ne meni za takšne marnje. Ljudje so pač hudobni. Naj govore, kar hočejo, le da mi sami sebi ne moremo ničesar očitati. Nikari naj te to ne grize. Naju dveh ne bodo ugnali. Midve se jim smejeva.«

Toda Lizika se je čedalje bolj oklepala materinega vratu in ihtela.

Nana se je tedaj zdrznila. Zdelo se ji je, da je zaslišala nekakšen ropot pred hišo, kakor bi bil nekdo na dvorišču skladal polena. Toda to je moralo biti pač le pri sosedu. V zimskih nočeh, ko je zrak čist in je jasno, se sliši vse pol bližje, kakor je pa v resnici.

Pobožala je svojo hčer in ji rekla: »Le pritisni se k meni, saj čutim, da te zebe!«

Zunaj pa se je slišalo zdaj hreščanje žage, zdaj razbijanje sekire, kakor bi bil nekdo sekal drva. Čudno, da je sosed ponoči pripravljal drva! Saj je vendar imel čez dan dovolj časa. In njegova peč tudi nikoli ne strada. »Ta ima dovolj drv!« Tako je zastokala Nana sama pri sebi, ko se je dotaknila svoje mrzle peči. In hčerina žalost se ji je iznenada zazdela tuja in odveč. Zato ji je rekla: »Pa bi bila vendar vzlic vsemu prinesla vsaj naročje trsk domov! Saj te zaradi drv ljudje ne bodo oštevali in se iz tebe norčevali! Saj si morala vendar vedeti, da ni niti vejice doma! Kaj bova pa jutri? Tak, reci vendar kakšno besedo! Zakaj nisi prinesla drv?«

Tedaj je zaslišala nerodno trkanje in težak korak na pragu, da se je skoraj koča

* Samomor slovenskega uradnika v Zagrebu. V nedavni noči je v nekem prenočišču v Petrinjski ulici izvršil samomor 35 let stari zasebni nameščenec Anton Logar iz Litije, oženjen in oče enega otroka. Pri sebi je imel tudi nekaj denarja. Vzroki samomora niso znani.

* V trenutni duševni zmedenosti si je vzel življenje. Pred kratkim upokojeni sodni predstojnik Ivan Huter, star 60 let, je te dni zjutraj kakor običajno šel od doma v Litiji v svoj sadovnjak na Dobravi z lovsko puško, da bi streljal vrane. Ko je prišla služkinja njegove nečakinje Mire Pregljeve po povrtino na Dobravo, je pes zbegano tekal od lesene lope do služkinje. Zato je šla služkinja gledat v lopo, kjer je našla sodnega predstojnika v mlaki krvi mrtvega. Pokojni sodni svetnik je slovel kot odlični pravnik. Bil je vrsto let sodni predstojnik v Kočevju, v Kamniku in naposled dve leti v Litiji, kjer je bil pred kratkim na lastno prošnjo upokojen. Te dni je na litijsko sodišče prispelo njegovo odlikovanje, red sv. Save III. stopnje, s katerim je bil pokojnik odlikovan za svoje vzorno službovanje. Kot sodni starešina je bil vedno uslužen. Blag mu spomin!

* Otrok zažgal gospodarsko poslopje. Posestnik Anton Stukelj v Kotu je imel pred dnevi najete mlatiče. Ko so popoldne delo končali in se pripravljali na likof, je eden izmed mlatičev prižgal cigareto in vžigalice položil pri kozolcu na ranto. To je opazil Stukelj triletni sinček pobral vžigalice in skušan neopaženo prižgati vžigalice blizu slame. Ko se je vžigalice vnela, jo je otrok izpustil na tla. Naenkrat je bilo vse v plamenih, tako da so se še komaj mlatiči rešili. Plamen je zajel pod hlev, kozolec in shrambo za žito. Na kraj požara je prihitela gasilska četa iz Kota, da je pomagala rešiti, kar se je še dalo. Žito je vse zgorelo. Prav tako poljsko orodje. Rešili so le nekaj vina iz kleti in pa živino. Škoda je velika, a zavarovalnina neznatna. Dan za dnem svare časopisi starše, naj pazijo na otroke, da ne pridejo do vžigalic, a je vse zaman. Še bolj pa je obsojanja vredno, da odrasli delavci lahko miselno kade tako rekoč v slami, ki je v tej suši kakor smodnik.

* Pri zažiganju sršenjega gnezda je zažgal poslopje. 11letni pastirček Franc Pavlič je hotel izžgati sršenje gnezdo na podstrešju svojega gospodarja posestnika Kmeha pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah. Pri tem pa mu je padla iz roke bakla in zanetila se-

stresla. Vrata so se na stečaj odprla in prikazal se je Peter, ki je nosil na rokah celo skladovnico drv, da se mu še brada ni videla. »Dober večer!« je dejal. In potem je vesel dodal: »Tako, mati zdaj bomo pa lahko zakurili!«

Kajzarica je napravila začuden obraz. »Jezus, Marija! Odkod se je pa vzelo toliko drv?«

»Mati, tole pa pošilja krščanski človek, dober in pravi krščanski človek. Saj jih je še nekaj na svetu, hvala bogu.«

Peter je spustil drva na tla, da je kar zgrmelo. Približal je dlani k peči.

»Saj se mi je zdelo, da imata hladno. Nič ne de, bo pa zdaj bolje!«

Pogledal je v kot, odkoder je pravkar vstala Lizika in strmela vanj s široko razprtimi očmi. In ko je počasi pokleknil k peči, se je šegavo obrnil k stari Nani, ki je bila tako presenečena, da ni mogla reči niti besedice.

»Da, mati, tako gre za vsakim strahom ljubi bog s smehom. On vse popravi. Potrka na kakšno dobro srce, pa je spet vse prav. To pot je naletel na Janeza. E, še zmerom so dobri ljudje na svetu!«

Ko je tako govoril, je odprl vratca peči in začel gledati, ali je še kaj žerjavice. Zgrebel jo je in začel pihati vanjo. Kmalu se je pokazal prvi plamenček. V igri onja in sence je bil Peter kakor režeč se hudobec.

Kajzarica, ki še zdaj ni vedela, kaj naj to pomeni, se je z roko dotaknila njegove rame.

»Kdo je poslal drva?«

»Janez.«

»Gozdnikov? Vaš?«

»Moj Janez, da.« Peter je hotel vtakniti prvo večje poleno v peč.

no, tako da je vse gospodarsko poslopje v kratkem času bilo v ognju. Ogenj je zaradi vetra prešel tudi na hišo, ki je takisto zgorela do tal. Pastirček, ki je povzročil požar, je izginil.

* Za zdravnika se je izdajal. Kranjski orožniki so prijeli kakšnih 30 let starega brezposelnega mehanika Martina Škrjanc, ki so ga zasledovali zaradi sleparstev že dalje časa. Pred tremi tedni je namreč Škrjanc prišel v gostilno pri Felnarju, katero ima zdaj v najemu Puhar Gašper. Tam se je njegovi ženi izdal za zdravnika začetnika, ki stanuje na »Stari pošti« v Kranju. Škrjanc je znal zanimivo pripovedovati, da je bil star 7 let, ko je izgubil svoje starše. Potem se je zavzel zanj neki kaplan, da je mogel študirati. Zdad da si je nabavil zdravniško orodje za 30.000 din, od katerih polovico zneska še dolguje. Poudaril pa je, da je že zdaj slaven zdravnik, saj ga kličejo na dom najimenitnejše družine. Ker pa je vsak začetek težak, je sklenil slavni doktor, da bo rajši jedel v gostilni, kjer je ceneje kakor v hotelu. Seveda je takoj zaprosil za večerjo. Gospa je njegovi želji ustregla in je dozdevni zdravnik pojedel kar dve porciji rebrc in tri kose kruha. Obljubil je, da pride prihodnji večer spet na večerjo. Ge. Puharjevi pa se je možak kmalu zadzel sumljiv, zlasti ker je bil za zdravnika precej slabo oblečen. Zato je povpraševala na »Stari pošti«, ali res tam stanuje taka in taka oseba. Ker se je izkazalo, da zdravnika Škrjanc tam ni je gospa za deva prijavila policiji. Previdni tiček je gotovo nekaj slutil. Zato drug večer ni prišel več. Podobno je Škrjanc napravil pri »Zlati ribi« in morda še kje drugje dokler ga niso prijeli in zaprli.

* Nabiralci granat v Julijski krajini pred sodiščem. Po številnih nesrečah z granatami so začela oblastva z vso strogostjo izvajati ukrepe, ki so bili izdani proti nabiralcem starega orožja in streliva. Znano je, da so posamezne tvrde, ki trgujejo z orožjem in razstrelivom, dobile posebna dovoljenja za nabiranje tega blaga v natanko določenih okrajih. Vsi drugi nabiralci granat so bili s tem proglašeni za tatove. Proti njim se je doslej vršilo že nekaj sodnih razprav, a izrečene obsojbe niso bile najstrožje in tudi niso mnogo zalegle. Nabiranje granat je precej dobičkonosen, čeprav nevaren posel, in mnogo ljudi se ga je lotilo še potem, ko je bil razglašen za prestopok. Te dni se je moralo zagovarjati pred goriškim sodiščem kar deset nabiralcev

Tedaj pa ga je prišla Lizika za ramo, kakor bi ga bila hotela odriniti stran. »Ti! Pusti drva!« Njen glas je bil tako izpremenjen, da sta se Peter in Kajzarica spogledala. »Otrok! Kaj ti pa je?« je začudeno vzkliknila mati.

In Peter je zastokal: »Lizika!«

»Nesi drva stran! Mati in jaz si ne pustiva ničesar podariti. Takoj nes! drva stran!«

Preplašen je Peter spet pogledal deklet. »Toda, otrok! Za božjo voljo! Kako moreš tako govoriti, če je kdo dober s teboj in s tvojo materjo? Glej, Janez...«

Iztrgala mu je poleno iz rok in ga vrgla k drugim. »Mati si ne pusti ničesar podariti!«

»Kaj pa vendar misliš?« je oporekal Peter.

»To ni nikakšen dar. Janez je storil to iz krščanske ljubezni. In dolžan je bil. Njegove sani so bile krive, da si izgubila svoja drva. In tako je mislil, da mora škodo popraviti.«

»Kaj?« je vprašala Kajzarica, ki se je morala čedalje bolj čuditi in je čedalje manj razumela. »Škoda? Sani? Kaj pa je spet s tem?«

»No, da,« in Peter se je prekrizal. »Naše sani bi bile Liziko malone povozile.«

»Jezus, Marija!« Materi menda v prvem trenutku ni bilo dovolj, da je hčer pred seboj videla. Morala se je prepričati, da je res živa in cela, in jo je prišla za rame. »Kaj takega! Pa mi niti besede ne reče!«

Lizika je stopila od peči in se obrnila k mizi, kjer je začela brskati z drhtečimi rokami po škatlici za barve.

Nana je še nekajkrat poklicala vse svetnike na pomoč, Peter pa je na svoj počasni način pripovedoval, kaj se je bilo na poti primerilo. O svojem lastnem strahu seveda

granat, ki so bili vsi po vrsti razen enega obsojeni na prav občutne kazni. Obsojeni so bili 31letni Orest Kavš, 26letni Ivan Sfiligoj, 32letni Božo Vižin, 34letni Nikolaj Markič, 38 let stari Konrad Arman, 34 let stari Stefan Pavšič in 26letni Marko Škarabot iz Gorice, 42letni Anton Koršič iz St. Petra pri Gorici in in 32 let stari Jožef Leban iz Šempasa na zaporne kazni po 20 dni do enega meseca in na globe po 500 do 900 lir.

* **Lesena sveča ni hotela goreti.** V moravški župniji je podružnica, kjer imajo v stranskem oltarju lesene sveče. Izdelane so tako dobro, da se od pravih dosti ne razločijo. Pa je nekemu prišlo na misel, da bi vzel svečo z oltarja. Ko jo je doma prižgal, pa sveča ni hotela goreti. Poskušala je tudi žena in ugotovila s strahom, da se je ogenj ne prime. Mož ji je ves skesan priznal svoje dejanje. Zabil ji je, naj nikomur ne pravi. Toda žena je imela prijateljico, kateri je zadevo izklepetala. Prosila jo je, naj molči, ker sta svečo že vrnila. Prijateljica je spet zaupala svojemu možu, kar ji je pravila sosedka. Takoj se je novica hitro razširila med ljudmi in danes vesta oba, zakaj sveča ni hotela goreti.

* **V spanju ga je okradla.** Ko je prenočeval posestnik Matija iz Jurkloštra nedavno noč nad hlevom pri neki gostilni v Celju, se je splazila k njemu 18letna delavka Filomena iz Nove cerkve in mu spečemu izmaknila usnjato denarnico s 500 din. Celjska policija je čez dva dni Filomeno aretirala, a nič več ni našla pri njej ukradenega denarja, ker si je bila Filomena kupila obleko in čevlje. Oddali so jo v sodne zapore.

* **Vlom v šolo.** Oni dan je bilo vlomljeno v osnovno šolo v Zdolah pri Rajhenburgu. Tat je vdrl v poslopje skozi okno ter ukradel nekaj marelic, za 70 din kolkov in 540 din. Vloma je osumljen neki postopač, ki je govoril zelo slabo slovenski in je najrajši lomil nemščino.

* **Obsojen na 2 leti robije.** Samski mesarski pomočnik Anton Trpin iz Smoljevega je bil zaradi tatvin že večkrat kaznovan. Lani je vzel mesarskemu pomočniku Ladislavu Jančarju lep površnik. Letos marca je v Medvodah odnesel Josipu Kordišu mizo, delavcu Bajaniču pa 100 dinarjev gotovine. Potem je ukradel Petru Šavsu žepno uro in na Jesenicah Francu Rozmanu obleko in 600 din gotovine. Prilastil se je tudi tujo delavsko knjižico, kamor je napisal razne podatke, kje je bil vse zaposljen kot mesarski pomočnik. Pred senatom je Trpin vse priznal. Obsojen je bil

na dve leti robije in v izgubo častnih državljskih pravic.

* **Med spanjem jih je okradel.** Tržačan Emil Čepelnik, znan svedovec, je za osem let izgnan iz Ljubljane, toda rad prihaja nazaj in obiskuje ponoči razne stranke. Policijski stražnik ga je nedavno zjutraj ustavil na Celovski cesti in zahteval, da se legitimira. Bil mu je zelo sumljiv. Oblečen je bil kar v tri srajce, pod pazduho pa je nosil hlače. Na policiji so si ga pozneje natančneje ogledali. Čepelnik je kratko pravil, da je šel po Celovski cesti mimo neke hiše. Opazil je, da je pritlično okno odprto. Kakor cigan je smuknil noter. Hitro je pobral nekatere reči in prav tiho skočil nazaj skozi okno. Čepelnik je potem v spremstvu stražnika pokazal dotično hišo na Celovski cesti. Vdrl je v stanovanje monterja mestne plinarne Alojzija Kremžarja. Monter Kremžar je dobil ukradene mu reči nazaj.

* **Pri vsakem pospravljanju izmaknila stotak.** Trgovec Drago Sitar v Mariboru je dobil pred nekaj meseci novo služkinjo. Ljudmila je bila brhko dekle, ki se je pridno obračalo po hiši. Trgovec je bil kar vesel, da je dobil tako pridno moč, vendar mu je veselje skalah neprijetna skrb, ko je opazil, da mu njegov izkupiček včasih iz neznanega vzroka kopni. Imel je namreč navado, da je vsak večer zanesel izkupiček iz trgovine v spalnico ter ga je shranil v škatli, ki jo je imel na omari. Blagajno pa je le poredko nadzoroval. Pri takem pregledu, ki ga je nedavno napravil, je opazil, da se mu blagajna ne krije s knjigami in da mu manjka okrog 4000 din. Začel je sumiti služkinjo. Ugotovil je, da se je začelo dekle zadnje čase nenavadno elegantno nositi. Poslal je po može postavice, ki so dekle trdo prijel, in res jim je priznalo, da je jemalo svojemu gospodarju denar. Vsako jutro, ko je šla pospravljat spalnico, je segla na omaro v škatlo ter izmaknila iz nje stotak. Na tak način je zbrala lep kup stotakov ter je bila prepričana, da gospodar tatvine sploh ne bo opazil. 2500 din je posodila svojemu bratu, ki si je za ta denar kupil obleko in kolo, ostanek pa je porabila za sebe.

* **Nesreča ali umor blizu Hotedršice.** Nedavno zjutraj so našli blizu ceste, ki drži iz Hotedršice v Logatec, posestnika Tomazina Janeza iz Novega sveta v Italiji nezavestnega. Kmalu zatem je Tomazin umrl. V soboto zvečer se je Tomazin mudil v Hotedršici in bil v družbi svojih znancev. S kolesom se je potem ponoči napotil nazaj proti domu v Ita-

lijo. Kaj se je s Tomazinom zgodilo, ne ve nihče. Blizu njega so našli kolo. Oropan ni bil, ker so pri njem našli listnico z denarjem. Tomazin je bil ugleden posestnik, star 35 let. Zapušča ženo in tri otroke.

* **Eno leto zasledovani vlomilec prijet.** 35-letni Jože Preklet ali po domače Boštjanov Jože iz Stranj je kradel, kar mu je prišlo pod roke. Ko pa so mu tla postala prevročna, se je neznanokam preselil. Oblastva so ga vedno zasledovala in izdajala tiralice za njim vse povsod. Zadnji čas pa je prišlo na uho kamniškemu orožniku, da se Boštjanov Jože klati po Vrhpolju. Te dni sta šla na službeni obhod orožnika gg. Ahčin in Ivanovič ter krenila tudi proti Vrhpolju. Sreča jima je bila mila, ker jima je padel v roke prav eno leto zasledovani Boštjanov Jože, ki je na klic orožnikov dvignil roke kvišku ter se brez posebnega odpora dal zvezati in odvesti v Kamnik.

* **Zločinska roka požiga.** V soboto ponoči je začel v Tacnu goreti kozolec posestnika po domače Bitenca. Kozolec je bil napolnjen s pravkar požeto pšenično in je začel goreti hkrati na obeh krajih. Ogenj se je razširil na kozolec sosedu Potokarja, ki ga je k sreči prejšnji dan izpraznil, da je bilo v njem le malo rži. Ogenj je gotovo zanetila zločinska roka. Potokar, ki je bil po naključju v bližini, je namreč takoj po nastanku požara opazil nekega moškega, ki je naglo tekkel od kozolca proti Šmarni gori. Požigalca je zasledoval, vendar je ta izgubil v temnem gozdu.

* **Razbojnik Črepinko ubit na Pohorju.** Mariborska orožniška četa je ustanovila na Pohorju pri Sv. Bolfenku in Sv. Martinu dve orožniški postaji. Pred kratkim zvečer je orožniška patrulja od Sv. Bolfenka pri Mariborski koči naletela na sumljivega moškega. Ko ga je hotela ustaviti, je neznanec začel streljati. Orožniki so mu odgovorili prav tako s strelji. Takoj prvi strel je razbojnika zadel naravnost v srce. Pri mrtvecu so našli razno blago, ki ga je bil pravkar ukradel v Mariborski koči, kamor je vlomil. Razen tega so našli pri njem celo zalogo municije in samokresov. V ubitem razbojniku so prepoznali nevarnega zločinca Janeza Črepinka. Ljudstvo si bo zdaj oddahnilo.

* **Požar.** V Batah nad Grgarjem je zgorel hlev 56 let starega posestnika Andreja Humarja. V veliki nevarnosti so bile tudi sosedne stavbe, a vaščanom, ki so prihiteli na pomoč, se je posrečilo požar omejiti.

ni zivil niti besedice. Tudi ne o svojih nogah, ki jih je bil tako močno uprl ob tla, da bi mu jih malone zdrobilo. Vse je storil samo Janez. Če tega ne bi bilo, bi se bilo vse žalost nokončalo. Toda Janez je pač Janez. In še krščansko srce ima. Škodo, ki jo napravi, hoče stokrat popraviti. Za peščico drobiža cel sežen najbojših drv. Takšen je, Janez, da.

»In da je tako dober, Lizika? Ali mu more to kdo zameriti?«

Tudi botra Nana je bila njegovih misli. »Saj to ni dar. Dobro delo je, ki ga človek mora sprejeti. In če nam ljubi bog pokaže, da misli z nami dobro, se mu moramo samo hitro zahvaliti. Jutri je pa še nedelja in v nedeljo vendar ne boš bredla po snegu in iskala dračja! Bodi vesela, Lizika, da so še krščanski ljudje na svetu. Pa da ima naša peč kaj hrane.«

Potem je Kajžarica pokleknila pred peč in začela nalagati polena drugo na drugo.

Lizika je iztegnila roke, kakor bi bila hotela materi to braniti, toda roke so ji kmalu utrujene omahnile. V peči je začelo praske-tati. Negibno, z izgubljenimi očmi je Lizika gledala, kako je postajal soj za vratci v peči čedalje svetlejši.

»Toda, otrok!« Mati je pobožala hčer po glavi in po licih. »Reci vendar kakšno besedo!«

»To je od strahu,« je menil Peter. »Ko je strah v kosteh, se ne da prav lahko pregnati. Že sam na sebi sem to občutil. Veš kaj, Lizika, nikari naj te to preveč ne grize.«

»Najbolje bi bilo, če bi legla. Vsaj odpočila bi se in do jutra bo že vse pozabljeno.«

Lizika je prikimala.

»Ali pa — — — Peter je dvignil koščato roko in zajecjal. »Ali misliš, da ne bi bilo bolje, če bi še malo posedela? Zdaj, ko je tako lepo toplo.«

Toda Lizika se je že obrnila in šla v svojo čumnato.

»Lahko noč, otrok!« je tiho dejal Peter in spravljal roke za hrbet.

Kajžarica je še dolgo gledala za svojo hčerjo, potem pa je rekla:

»Strah jo je moral pošteno zgrabiti. Toda spanec pomaga. Do jutri bo že dobra.« Vzela je ponev s klejem, jo potisnila na peč in sedla za mizo, da bi se spet lotila dela.

Peter je stal še zmerom kakor prikovan sredi izbe in strmel v vrata čumnate.

»No, zdajle pa lepo sedi k meni!« je rekla botra Nana. »Saj se ti še zahvalila nisem.«

»Meni? Janezu misliš!«

»Drva si mi nasekal ti. Drugače niti zakuriti ne bi bila mogla.«

»Tisto naročje! Saj ni besede vredno.« Z drsajočo nogo se je Peter privlekel k mizi.

»Kaj pa je s tvojo nogo?«

»O nič. Malo mi je menda zaspala.«

Sedela sta za mizo in se tiho pogovarjala.

Polena v peči so čedalje glasneje prasketala. Čez nekaj časa je Nana vzela ponev s klejem s peči in začela lepiti streho na cerkvico. Peter jo je pri tem tako neudrudno opazoval, kakor bi se bil hotel prav natanko naučiti, kako se ta reč dela. Ko je odložila čopič, je dejal:

»Tale cerkvica mi je pa zelo všeč. Ali bi jo mogla dati meni?«

»No, no,« je odvrnila Kajžarica z glasom, ki naj bi bil zvenel jezno, pa ni, ker se je

pri tem smejala: »Saj imaš tega že doma dovolj!«

»Sosedovemu otroku sem obljubil takšno cerkvico.«

»Saj ni res! Vselej rečeš tako!«

Peter je zardel. »Seveda je res. No, prodaj mi jo!«

»Saj še ni narejena. Okna manjkajo, streha ni pobarvana in na tleh še ni nič trave.«

»Prav takšna, kakor je zdajle, mi je najboljši všeč.«

Že po izkušnji je vedela, da se ga ne bo mogla otresti. »No, zaradi mene jo lahko vzameš, sitnoba.«

Petru so se zasvetile oči. »Koliko bo pa stala?«

»Nič!«

Prestrašen je potisnil cerkvico od sebe.

»Zastonj je pa ne vzamem.« Spodnja ustnica se mu je podvila kakor užaljenemu otroku.

»Pa tako veselil sem se je.«

Tako je zmerom delal. Botra Nana je moral nazadnje popustiti. »No, da bo mir, pa daj dva dinarja!«

Petru se je zasmel obraz. Dolgo je brskal po žepu, da je napolnil nekje na dnu, skoraj pri kolenih, našel mošnjiček in ga privlekel na dan. Nerodno je odvil vrstico, ki ga je zapirala. Potem si je olinil palec, kakor bi bil hotel šteti bankovce, in ko se mu je z nerodno roko posrečilo ujeti kovanec za dva kovača, ga je počasi potisnil na mizo. »Dva dinarja! To bi bilo dosti premalo za takšno delo. Kar dva kovača vzemi, botra. Samo Lizika mi mora cerkev še poslikati in streho naj pozlati. Da, tako naj naredi, da bo lepo. Jutri pa pridem pod večer po cerkvico. Saj je prav?«

(Dalje prihodnja.)

* **Uboj iz ljubosumnosti.** Pri Sv. Barbari sta dva neznanca v gozdu napadla ponoči 18-letnega Viljema Vičanskega, posinovljenca nekega posestnika od Sv. Barbare, in ga z noži tako obdelala, da je izkrmavel. Vičanski je zahajal zadnje čase k nekemu dekletu, kar je zbudilo pri drugih fantih hudo sovraštvo. Orožniki so enega izmed napadalcev, komaj 16letnega fantalina, prijeli in izročili sodišču.

* **Obsodba zaradi vloma.** Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani je bil obsojen zaradi vloma v Zg. Bitnjah rojeni 40letni Polde Debeljak, stanujoč v Primskovem pri Kranju, na eno leto in dva meseca robije in v izgubo častnih državljanjskih pravic za tri leta. Debeljak je junija letos vlomil v Demšarjevo hišo v Logu, občina Zminca, nad Skofjo Loko, pri bčlem dnevu, ko so bili vsi domači z doma, ter jim je odnesel 1057 din gotovine. Debeljak je vlom priznal.

* **Zaradi petelina zaklal tujo ženo.** V Žažni blizu Siska se je kovač Nikola Varovič sprel z ženo kovača Matlekovića Katjo zaradi petelina, ki ga je zasačila Varovičeva žena Jaga na svoji njivi in ubila. Varovič je navalil na Matlekovićevo, ker je zmerjala njegovo ženo. Matlekovičeva se je pa branila in ga z motiko udarila po roki. Tedaj je potegnil nož in jel obdelovati z njim Matlekovićevo, dokler ni obležala mrtva.

* **Beg iz jetnišnice.** Iz jetnišnice novomeškega sodišča je pobegnul v jetniški obleki kaznjeneec 22 let stari Povše Franc, doma iz Močvirja pri Bučki. Fant bi moral odsedeti dve leti in šest mesecev zapora in je odsedel že dve tretjini svoje kazni. Zdaj pa se mu je naenkrat zahotelo prostosti.

* **Begunci pred sodiščem.** Pred goriškim sodiščem bi se morala vršiti te dni razprava proti 35 let staremu Avgustu Martinuciju in 35 let staremu Petru Bregantu iz Gorice, ki sta se pred dobrimi štirimi meseci odpravila v toliminske gore in zbežala čez mejo, da bi si poiskala dela in zaslužka, in 40letnemu Lojzetu Kosiču iz Pliskovice, ki jima je baje pomagal pri begu. Obmejni miličniki so vse tri prijavitli oblastvom, ki so poleg tega ugotovila, da je bil Lojze Kosič že nekaj časa pod policijskim nadzorstvom in da je brez njihovega dovoljenja šel od hiše. Državni tožilec je sestavil zelo obširno obtožnico, v kateri zahteva za vse tri begunce občutno kaznen. Razprava bi se morala vršiti na goriškem sodišču, a se je ugotovilo, da je za zadevo pristojno toliminsko sodišče. Razprava bo zato v kratkem v Tolminu.

* **Novorojenček na njivi.** Orožniki so izsledili te dni novorojenčka-zakopanega na njivi posestnika Strgarja v Anovcu pri Vidmu ob Savi in dognali, da je bilo dete posledica ljubezenskega razmerja neke priletne služkinje z domačim hlapcem. Zadeva pride pred sodišče.

* **Kakšnih zvijač se poslužujejo tatovi koles.** Delavcu Ivanu Vidoviču, ki stanuje v Kungoti, se je med potjo iz tvornice v Maribor proti domu pridružil neznan mož in mu je dejal, da mu bo preskrbel zelo cenen stanovanje v mestu. Vidovič je pristal in tuje ga je povedel na Koroško cesto, kjer sta se pred hišo št. 83 ustavila. Tujec je vzel Vidovičevo kolo, ga postavil v drvašnico na dvorišču in jo zaklenil s ključavnico, ki jo je prinesel s seboj. Nato je povedel Vidoviča v hišo, češ da mu bo pokazal sobo na stopnišču pa se je spretno izmuznil, planil na dvorišče, vzel kolo iz drvašnice in se naglo odpeljal.

* **Velik vlom pri Sv. Juriju ob Pesnici.** Mariborski trgovec Josip Tšcharre ima pri Sv. Juriju ob Pesnici gradič »Miri dom«. V nedavni noči pa so v gradič vdrl neznan tatovi in oplenili vse h sob. Vlomilci so odnesli vse perilo, obleko, dragocene gosli, vse prte, posteljnino in drugo. Odnesli so kratkomalo vse, kar je bilo kaj vrednega. Skupna škoda znaša najmanj 25.000 din.

* **Po nedolžnem aretirani.** Pred dnevi so iz Litijskega sodišča samskega rudarja Leopolda Sajeveca, doma iz Trbovelj, ker je bil osumljen, da je sodeloval pri neštetih tatvinih, ki jih je zagrešil vlomilec Ciril Šteban po raznih krajih Slovenije. Preiskovalni sodnik je Leopolda Sajeveca zaslisal. Ta mu je

navedel točen alibi, da je bil že dolgo let vedno zaposlen v rudniku Živanicah pri Tuzli, pozneje v rudniku Majeveci naposled znova v Živanicah. Peš je prišel iz Živanic domov. Za pot je potreboval nad mesec dni. Na podlagi teh njegovih dokazov in ker je tudi glavni vlomilec Ciril Šteban potrdil, da ta Leopold Sajevec ni bil njegov pomagač, je bil po nedolžnem aretirani Sajevec izpuščen iz preiskovalnega zapora in je bilo proti njemu ustavljeno kazensko postopanje.

* **Roparski napad.** Na Smartinski cesti v neposredni bližini Ljubljane je prišlo ponoči do drznega napada. Nikolaj Makar, 31-letni krošnjar z manufakuro iz metliške okoličice, je prišel ponoči v znano Šventnerjevo gostilno pri Velikih Jaršah. Popil je kozarec vina in vprašal natakarja, ali bi se v hišo dobilo prenočišče. Natakar je odvrnil, da nimajo prostora. Tedaj sta se vmešala v besedo dva mlajša pivca, češ da se v Šmartnem lahko poceni spi. Makar je možakoma verjel in je stopil z njima na cesto. Ko pa so se nekaj sto metrov oddaljili od gostilne, sta neznanca planila nanj, ga podrla na tla, mu zamašila usta in mu iz notranjega žepa telovnika iztrgala sukneno vrečko, v kateri je hranil 5700 din v bankovcih in krošnjarsko knjižico. Ugrabila pa sta mu tudi dva kosa blaga za obleko, enega rjave, drugega črne barve. Nato sta pobegnili čez polje. Drzna roparja zdaj išče policija.

Popotnikova torba

Proslava 30 letnice žirovskega Sokolskega doma

Ziri, avgusta.

Ob koncu avgusta poteče 30 let, ko je bil odprt v Žireh Sokolski dom, prvi v naši domovini. Tedanja slavnost je potekla ob naravnost ogromni udeležbi domačinov in tujih prijateljev sokolstva. Ta pomembni spominski sokolski praznik bo naš Sokol proslavil v nedeljo 14. t. m. popoldne z razvitjem naršačjskega prapora.

Slavnost se začne ob pol 14. s skušnjami, katerim sledi čez eno uro slavnostno razvitje. Nato bo spreved, po sprevedu javni telovadni nastop in narodna prosta zabava pred Sokolskim domom in v njem.

Naš Sokolski dom je bil, odkar obstoji, najtrdnjša narodna trdnjava, katero so zaštonj naskakovali najhujši nasprotniki sokolstva v dolini. Vsi napadi so bili dostojno in odločno odbiti.

Iz Sokolskega doma sta se širili in se širita tudi danes narodnapredna prosveta in jugoslovenska zavednost. Iz te telovadnice je izšlo že lepo število odličnih telovadcev in telovadk.

Izrednost je, da je bil zgrajen prvi Sokolski dom na Slovenskem v tedaj še preprosti vasi Žireh in ne v mestu ali v trgu. Žirovski Sokol pa je tudi vselej izpolnjeval svoje sokolske dolžnosti. Njegova naloga je danes še tem večja, saj so žiri obmejni kraj.

Kakor se lahko ponaša s prvim Sokolskim domom, tako ima tudi svoj Vidov dan. Ta Vidov dan pade na Vidov dan 1. 1914., ko je razvil svoj društveni prapor. Razumljivo, da je moral naš Sokol zaradi tega prestat marsikak očitek in še kaj hujšega med svetovno vojno, pa tudi kasneje. Ob otvoritvi pred 30 leti je rekel govornik: »Sola ne zadostuje, dežela in država ne dajeta tega, česar potrebujemo. Znoj je pokropilto poslopje, delo ga je dalo. Upam, da bo ta Sokolski dom tudi za naprej torišče in ognjišče žirovskega Sokola.« Da, bil je in bo to tudi ostal za naprej.

Udeležite se te proslave v nedeljo 14. t. m. ne le Sokoli iz bližnjih društev, ampak pridi-te tudi drugi prijatelji in prijateljice sokolstva k nam v Žiri. Brat Jakob Poljanšek nudi ob takih prilikah polovično vozno ceno na svojih avtobusih, kar bodi s hvaležno pohvalo omenjeno. Njegovo podjetje priporočamo vsem potnikom, ki potujejo po dolini.

»Deseti brat« na prostem

Središče ob Dravi, avgusta.

Prijazno Središče ob vznožju Slovenskih goric, ki je že od nekaj znano po zavednosti svojih občanov, bo v nedeljo 7. t. m. v proslavo bližajoče se 20-letnice osvobodjenja in zedinjenja z veliko kulturno prireditvijo dalo izraza svoji veliki radosti nad tem dogodkom in dokaz svoje privrženosti Jugoslaviji Sokol, Društvo kmečkih fantov in deklet in gasilska četa bodo skupaj na prostem uprizorili Jurčič-Govekarjevega »Desetega brata«.

Režijo so poverili odličnemu mariborskemu režiserju g. Milanu Kosiču. G. Kosič, ki se je posebno uveljavil z režijo Shakespearejevega »Sna kresne noči« na prostem v Mariboru lani v okviru prireditve Mariborskega tedna, je izbral za uprizoritev »Desetega brata« v Središču staro znano Gradišče. Zgrajeno bo naravno prizorišče — lične lesene hišice, ozadje pa bo slikovita panorama Središča.

G. Kosič je že več tednov v Središču in z veliko vnemo vodi vaje v Sokolskem domu. Vsem sodelujočim, tudi nosilcem najmanjših vlog, posveča vso pažnjo. Ker ima med igralci več odličnih talentov, ki že nekaj let redno nastopajo na središkem sokolskem odru, mu je uspelo izoblikovati enotno skupino in upa, da bo uprizoritev odlična. G. Kosič je poleg režije prevzel tudi vlogo Krjavlija. Tako se obeta z »Desetim bratom« v Središču prvovrstna predstava. Vse narodno zavedno občinstvo vabimo, da prihiti v nedeljo 7. t. m. v Središče, da bo slavnostna predstava »Desetega brata« ob 20-letnici svobodne države mogočna nacionalna manifestacija v priznanje in zadoščanje sodelujočim in vsem zavednim Središčanom v njihovi veliki ljubezni do Jugoslavije!

Sporod celotne proslave je naslednji: ob 5. zjutraj budnica sokolske godbe, ob pol 15. spreved izpred rotovža na slavnostni prostor, kjer bo najprej pozdrav predsednika meddruštvenega odbora, nato pa slavnostni govor g. Milana Kosiča; sledita državna himna in »Hej Slovani«. Zatem bosta tekma koscev in predstava »Desetega brata« na prostem. Zavedni narodnjaki od blizu in daleč pridejo v nedeljo 7. t. m. v naše obmejno Središče.

Haloško pismo

Sv. Barbara v Haložah, avgusta.

V ospredju dogodkov v preteklem tednu je bil čas trajanja haloškega »velesejma«, to je prošenja godu sv. Ane, ki ima svojo mično cerkveno na prijaznem griču sredi vinskih goric v bližini gradu Borla. Krasno je tu. Lep razgled je privlačna točka za izletnike, katerih ne manjka ob priliki prošenja. Ta romarska božja pot je bila znana že v starih časih, ko so se prihajale procesije iz vseh bližnjih in daljnjih krajev. Le žal, da so se kapele križevega pota od vznožja na hrib že čisto porušile. Nekaj se sicer sliši, da bosta cerkvena in občinska uprava drugo leto kapele popravili.

Letos je trajalo prošenje tri dni in ni manjkalo ljudstva celo iz daljnjih krajev. Da ima Sv. Ana velik sloves, lepo pove narodna pesem:

»Haloze so gore...

Sv. Ana je čez nje.«

Drugi dogodek za Barbarčane in okolico je tombola. Tukajšnji Sokol priredi v nedeljo 7. t. m. popoldne ob 15. veliko tombolo na vrtu Režijerjeve gostilne. Ker bo to prva tombola pri nas, zraven tega pa bodo zelo lepi dobitki (dve moški in dve ženski kolesi, blago za moške in ženske obleke, perilo in razni drugi lepi dobitki po številu nad 500), je razumljivo, da je za tombolo veliko zanimanje in je prodanih že mnogo tombolskih kart, ki se prodajajo po 2 din za kos.

Kdor si želi lepih dobitkov, prijetne zabave, haloških gibanc in dobrega haložana, kdor je Sokol in kdor naprednjak vsi v nedeljo k Sv. Barbari v Haložah.

Ženski vestnik

Kako se varujemo strele

Zelo razširjeno je mnenje, da je bivanje v gozdu med nevihto nevarnejše kakor na prostem polju. Toda številke o strelah, ki so ubijale ljudi in živali, dokazujejo, da je to mnenje zmotno. Razen tega je mogoče to zmotnost dokazati tudi z znanstvenimi dogodki.

Znani so neshetni primeri, da je treščilo v ljudi, ki so stali med nevihto na prostem polju nekoliko sto metrov od gozda. Tu bi lahko domnevali, da je bližnji gozd zakrivil nesrečo. Številke pa govore, da v gozdove s prilično enakó visokimi drevesi zelo reko trešči. Nevarni so gozdovi le tedaj, če imajo posamezna drevesa, ki svojo okolico po višini prekašajo ali pa če so med drevesi nekje večji presledki.

Enako je s samotnim človekom, ki stopa po polju. Njegova, čeprav nezadostna višina vendar zadostuje, da poveča električno napetost. Zato pogosto priporočajo, naj se poedinci v ravnini med nevihto vležejo na tla. Pod nekimi pogoji je bivanje v gozdu med nevihto celo ugodno, kajti blisk trešči po večini v drevesni vrh in švigne ob deblu v zemljo, ne da bi škodoval neposredni okolici.

Na sadje ne pij vode!

Kakor znano ima sadje zelo mnogo vode, tako da ni po sadju prav nič treba piti vode. Po vrhu pa je to zelo škodljivo. Če pijemo vodo na sadje, se sadje v želodcu napne in se razvijejo nevarni plini, zlasti če jemo temnordeče črešnje ali pa ribez.

Otroci kaj radi jedo preveč sadja. Če je želodec napolnjen s sadjem in če pijemo nato še vodo, je želodec do skrajnosti obremenjen. Posledica je, da se želodec nič več ne giblje in se prepočasno izprazni. Hkratu je ogroženo delovanje srca. Sledijo hude trebušne bolečine in napetost v črevesju.

Plini, ki omrtvičijo živčevje črev, poškodujejo tudi kryne celice v črevesju. Mimo tega se zaradi zaužite vode vsebina črevesja razredči in se more naglo razviti kaka bolezen.

Naj še omenimo, da nezrelo sadje najdalje obleži v želodcu. Zato nezrelega sadja ne jej, a zrelo dobro prežveči, potem ti bo koristilo, ker je sadje sicer zdrava jed. Če pa si žejen po sadju, ne pij mrzle vode. Če že moraš kaj piti, vzemi ruski čaj ali pa črna kavo.

Praktični nasveti

Otročički včasih zaradi potu ali nesnage oboli koža. To otroka boli. Da se to prepreči, je treba otroka mazati z glicerinom. V steklenico z glicerinom vtikaj čisto kokošje pero in maži vsak dan otroka pod pazduho in med nogami, kjer ga peče. Le pri nevednih materah, ki ne poznajo glicerina, in pri nečednih materah, ki ne kopljejo svojih otrok, so otroci bolni na koži.

Za kuhinjo

Juha iz vampov (za 4 osebe). Tri četrtinke kile očiščenih vampov pristavi z mrzlo vodo. K juhi dodaj korenčka, peteršilja, zelene čebule, en javorjev list in tri zrnce popra. Juha naj počasi vre, da se vampi skuha. 10 dek slanine zreži na drobne kocke in jih prepraži. Ko je slanina postala lepo rumena, stresi zraven dve dan stari in na drobne rezance narezani žemlji. Ko so se žemlje malo opekale, zalij z juho od vampov. Juho pa precedi. Zelenjavo kakor vampe zreži na rezance in jih stresi v juho, dodaj še malo zelenega sesekljane peteršilja, in ko juha še malo povre, je gotova.

Zelje s kislo smetano. Glavo zelja očisti, operi in zreži na rezance. Zelje nato popari, pokrij in pusti pokrito 10 minut. Med tem pa razbeli v kozi šest dek na kocke narezane slanine. S slanino prepraži tudi eno drobno zrezano čebulo, dodaj ocejeno in nalahko otisnjeno zelje, osoli, malo popopraj in pokrito duši. Ko se je zelje do mehkega dušilo, potresi žlico moke in ko moka malo zarumeni, zalij s kropom, da dobiš gostljato zelje. Do-

daj še tri do pet žlic kisle smetane; ko vse skupaj malo povre, je jed gotova. Daš s pečenim krompirčkom ali pa kot prikuho z govejim mesom na mizo.

Zrezki v gorčični omaki. Telečje ali svinjske zrezke potolci, osoli in povaljaj v moki. V kozi razbeli mast in zrezke hitro opeci po obeh straneh. Ko so opečeni, jih deni na topel krožnik in pokrite postavi na toplo. Na ostalo mast pa stresi za vsak zrezek po eno žlico drobno sesekljane čebule, in ko čebula porumeni, potresi toliko moke, kolikor je mast vsrka. Vse skupaj malo praži, da moka porumeni. Nato zalij s kropom, da dobiš prav redko omako. Dodaj žlico ali dve gorčice in naj prevre. Zdaj položi še zrezke v omako, in naj se počasi dušijo, da postane meso mehko. Če se je omaka med dušenjem preveč zgostila, jo malo zalij. Ko so zrezki mehki, posodo odstavi, v omako pa stresi štiri na drobne rezance narezane kumarice (iz kozarca), a naj več ne vre, temveč daj zrezke takoj na mizo. Zraven daš ali cmoke, makarone, rezance ali dušen riž in, če hočeš, še solato.

Poprovo meso. 60 dek pljučne pečenke ali bržole razreži na zrezke, potolci in osoli. V kozi razbeli mast in opeci zrezke prav hitro po obeh straneh. Nato zloži zrezke v toplo skledo in pokrite postavi na toplo. Na mast pa stresi žlico drobno sesekljane čebule in zvrhano žlico moke. Ko moka in čebula porumenita, zalij z juho ali vodo, da dobiš gostljato omako. V omako zloži opečene zrezke, potresi za noževico konico popra po zrezkih in malo sesekljane zelenega peteršilja in duši do mehkega. Po potrebi omako med dušenjem še malo zalij, če se je preveč pokuhala in zgostila. Zraven daš dušen riž ali cmoke, lahko pa tudi solato.

Ledvice v omaki. Telečje ali svinjske ledvice (tri) podolgem prereži, odreži loj in kožico, nato jih položi za dve minuti v vročo vodo, da izgubijo duh. Nato jih na tenke koščke razreži. V kozi razbeli mast, in prepraži malo drobno zrezane čebule. Na čebulo stresi ledvičke in jih hitro opeci. Potresi jih z žličko moke, in ko moka porumeni, zalij z malo vode. Ko vse skupaj prevre, osoli, malo popopraj, dodaj še dve žlici belega vina in malo sesekljane zelenega peteršilja. Ledvičke moraš hitro pripraviti, sicer postanejo trde.

Zemljev kipnik. Šest žemelj razreži na tenke rezine. Tri četrtinke litra mrzlega mleka, dve jajci in devet dek sladkorja v prahu dobro raztepi in polij po zrezanih žemljah. Pol kile jabolk olup, iztrebi in zreži na tenke plošče. Primerno veliko kozo ali pekačo pomaži s sirovim maslom. Na dno položi koščke namočenih žemelj, po žemljah naloži jabolke, potresi malo sladkorja v prahu (če so jabolka bolj kisla, daj več sladkorja, če niso kisla, pa manj, pač po okusu) ter malo opranih rozin. Po jabolkih položi spet žemlje, nato spet jabolka, sladkor in rezine mešaj tako, da vse porabiš. Na dno in na vrh pridejo žemlje. Nato postavi kozo v pečico, da se kipnik lepo rjavno zapeče. Pečenega potresi s sladkorjem in daj v posodi na mizo.

Prežgana juha. V kozi razbeli štiri do pet dek masti. Na mast stresi štiri do pet dek moke in mešaje napravi bolj temno prežganje. Prežganje nato osoli in dodaj žličko kumene. Zalij z mrzlo vodo, premešaj in naj juha vre približno 15 do 20 minut. V juho zakuhaš lahko drobne čmčke ali pa opečne narezane žemlje, ki jih daš posebej na krožniku na mizo, da si jih vsak sam da v juho, sicer se preveč razmočijo. Lahko pa juho še izboljšaš z jajcem. Jajce stepi v skledi, in ko je juha kuhana, jo mešaje vlij v skledo na jajce.

Kavna torta. Mešaj, da se speni, 17 dek sladkorja v prahu, šest rumenjakov in od pol limone naribano lupinico. Nato primešaj tri deke z rumom poškopljenih drobtin, šest zrn kave (drobno stolčene), 14 dek zmletih mandeljnov ali orehov in nazadnje še sneg šestih beljakov. Posodo za torto pomaži s sirovim maslom, posuj z drobtinami, zlij noter testo, razravnaj in speci. Pečeno in hladno torto prereži in nadevaj. Nadev: Mešaj, da se speni, 12 dek sirovega masla, dva rumenjaka in 15 dek sladkorja v prahu. Na-

POLOŽNICE VNOVIČ PRILOŽENE

V današnji številki bodo vsi cenj. naročniki dobili položnice ne glede na to, ali imajo naročnino že poravnano ali ne, ker je sortiranje položnic po imenih naročnikov nemogoče. Oni, ki nimajo za letošnje poravnane še vse naročnine, naj nemudno nakažejo ustrezne zneske, drugi pa naj položnice shranijo za pozneje, ko jim bo naročnina potekla. Dolžniki naj takoj plačajo, da ne nastanejo motnje v dostavi lista. Ponovno opozarjamo, da inozemcem ne prilagamo položnic, ker niso v inozemstvu veljavne. Denar se iz inozemstva pošilja na drug način. Le iz Nemčije se ne more; za take naročnike naj svojci v Jugoslaviji plačajo naročnino.

to primešaj štiri žlice prav močne kuhane mrzle kave. S tem nadevom torto nadevaj, jo tudi po vrhu pomaži in postavi do uporabe na hladno.

Naši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, julija.

V ameriški državi Ohio bodo 9. avgusta primarne volitve. Za državnega poslanca bodo kandidirali tudi štirje slovenski kandidati. Med kandidati za državne senatorje pa je tudi v slovenski naselbini znani in čislani odvetnik Andrew Boyd-Boić, hrvatski rojak. Slovenski kandidati so Jožef Ogrin, ki je bil, že dvakrat izvoljen za poslanca, Ralf Butala, sin pionirja slovenske naselbine v Clevelandu Franca Butala, Edvard Zajc in Jožef Poznik. Prva dva slovenska kandidata sta po poklicu odvetnika in se udeležujeta pri raznih narodnih društvih in ustanovah. Vsi so demokrati.

Za smeh in kratek čas

IZ ŠOLSKE NALOGE

Tinček je pisal nalogo z naslovom »Človek in dejal: »Človek ima tudi hrbtenico! To je dolga kost ki gre skozi zgornji del telesa. Na njegovem zgornjem koncu sedi glava, na spodnjem koncu pa človek.«

DOBER GOVORNİK

A: »Kako je vam bil všeč moj govor Konec je bil dober kaj ne?«
B: »Da, konec je bil dober, samo prepozno je prišel.«

POZNA SVOJO MAMICO

A: »Ali ostane tvoja mamica še dolgo v modni trgovini?«
B: »Ne, kmalu pride, saj so pravkar vzel iz izložbenega okna zadnji klobuk.«

ZATO

A: »Midva z ženo se nikoli ne pripravava v pričo otrok, vedno jih pošljeva ven.«
B: »Ah, zato se torej vajini otroci ves dan igrajo na cesti.«

NA PLESU

»Ali veste, gospodična, da sem se naučil plesati na godbo iz radia?«
»Ne, saj to se vam pozna: plešete namreč tudi vse motnje...«

ZAKONSKE LJUBEZNI VOSTI

Mož (v prepiru z ženo): »Rajši bi imel v hiši trobento, kakor tebe.«
Žena: »Trobenta ima vendar močnejši glas kakor jaz.«
Mož: »Že res, a trobenti lahko odvijem ustnik.«

Radio Ljubljana

od 7. do 14. avgusta

Nedelja, 7. avgusta: 8.00: Duet klavirja in harmonija (Gnjezdova Melita in Dimitrij Kaškarov). 8.45: Verski govor (dr. Gvidon Rant). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Valčkova ura (radijski orkester). 10.00: Prenos otvoritve XX. mednarodnega kongresa katoliških esperantistov. 10.30: Prenos tabora Kmečke zveze z Brezij (sv. maša, posvetitev in blagoslovitev prapora). 11.30: Otroška ura Gašperček. 12.00: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 13.00: Napovedi. 13.20: S slovenskih gredic (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Zvišanje pridelka na travnikih (inž. Rado Lah). 17.30: Oktet litijskih fantov. 18.15: Nastop slovenskih otrok iz Francije (uvodno besedo bo imela Julka Suštersičeva). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Iz intimnega življenja naših izseljencev v Severni Ameriki (Leon Barič, Zagreb). 19.50: Ruski sekstet. 20.30: Koncert (Pavla Lovšetova, prof. Marjan Lipovšek — spremljava in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Sedaj pa na ples (plošče).

Ponedeljek, 8. avgusta: 12.00: Skladbe slovenskih skladateljev (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Iz jugoslovenskih oper (radijski orkester). 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Nastanek velikih mest (dr. Miroslav Stojadinović). 19.50: Zanimivosti (Mirko Javornik). 20.00: Plošče. 20.10: Počitniške kolonije za vajuje (dr. Albert Trtnik). 20.30: Koncert (Ludvik Bajde, operni pevec iz Leipziga, in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Jugoslovenski plesi in koračnice

Torek, 9. avgusta: 12.00: Vsakemu nekaj (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Problem graditve naših cest (inž. Ernest Udovič, Zagreb). 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Plošče. 20.10: Umetnostni spomeniki na Dolenjskem (Jože Gregorič). 20.30: Koncert zbora konservatoristov iz Prage. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Iz dobrih starih časov

Sreda, 10. avgusta: 12.00: Uvertire (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Polke in valčki (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Koncert radijskega orkestra. 18.40: Mladinska ura: Opazuj in poskušaj (prof. Miroslav Adlešič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Predavanje inspekcije državne obrambe. 19.50: Svetozar Banovec poje (plošče). 20.00: Pevski koncert Jožeta Gostiča, člana zagrebške opere (pri klavirju prof. Lipovšek). 20.40: Podoknice (plošče). 21.00: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert dveh kitar (Antunović in Haršlag).

Četrtek, 11. avgusta: 12.00: Čajkovskij op. 74: Šesta simfonija v h-molu (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Venčki slovenskih narodnih (radijski orkester). 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Matj Angelina in Brankoviči (dr. Dušan Popović). 19.50: 10 minut zabave (Fran Lipah, član gledališča). 20.00: Rumunske narodne pesmi (plošče). 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Prenos promenade koncerta iz Rogaške Slatine (dirigent Neffat). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Slovenske narodne bo ob spremljevanju radijskega orkestra pel Drago Zagar.

Petek, 12. avgusta: 12.00: Slovenske pesmi (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Cimermanov šramel-kvartet. 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: O sedanjih nalogah univerze (dr. Karel Ozvald, Ljubljana). 19.50: Poročila o izseljencih. 20.00: Plošče. 20.10: Življenje vaškega otroka (Šorlijeva Elza). 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine (dirigent Neffat). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Lucienne Boyer poje (plošče). 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 13. avgusta: 12.00: Pisan špored vam gotovo je všeč. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Pisan špored vam gotovo je

všeč. 14.00: Napovedi. 18.00: Za delopust (radijski orkester). 18.40: O socialnem skrbstvu (Zlata Pirnatova). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Živinoreja v Jugoslaviji (Cvijanović). 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar).

20.30: Slovenski humor ob rojstvu Jugoslavije (paberki iz »Kurenta« iz l. 1918-1919; izbral in za radio priredil Niko Kuret; izvajali bodo člani radijske igralske družine; sodelovali bodo Fantje na vasi). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert radijskega orkestra.

S strupom nad kobilčjo nadlogo

Rodovitnost zemlje Zedinjenih držav je znana, toda pridelke kaj radi uničujejo divji viharji (tornado) in kobilice, ki so prava šiba božja za Ameriko. Pri nas tega zla vsaj v večji meri ne poznamo. V Ameriki je le to vse pokoncu, da zatre to strašno nadlogo. Izmed 48 je 24 ameriških držav prisiljenih pokončavati kobilice. V Minnesoti so ustanovili nekakšni generalni štab proti kobilicam, da je vodstvo enotno.

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo je ustanovilo v ta namen poseben urad in mu dalo

na razpolago 50.000 ljudi, ki bodo pokončavali kobilice od druge države do druge. Pokončavali jih bodo z različnimi strupi, ki jih imajo pripravljenih za okrog 180.000 ton.

Človeške roke seveda takega velikanskega dela ne zmorejo. Zato si bodo pomagali s stroji, ki so jih pripravili nad 5000. Deset dni potem, ko se izležejo kobilice, se bo začelo veliko uničevanje. Če zamudijo le nekaj dni, bo vse delo zaman in ves denar vržen proč. Kobilice bi namreč v tem času že pokončale vse, kar je zelenega na polju.

Na gorah bolje uspeva seme z juga kakor s severa

Ruski vsedrjavni rastlinski zavod je napravil pred štirimi leti na Pamiru obsežne kmetijske poskuse. Vodja teh del Baranov poroča zdaj o njih:

»Opravili smo zanimivo delo. V gorskih dolinah v višini 4000 m nad morsk gladino smo dosegli nepričakovane uspehe. Do zadnjega časa so učenjaki domnevali, da podnebje v visokih gorah onemogoča rast rastlin. Naše delo je pa pokazalo, da se rastline zelo hitro prilagode visokogorskemu podnebjju in da je pridelek mnogokrat celo večji kakor v dolinah. Žitno stebelce doseže višino 2 m klas je pa namestu običajnih 12 cm dolg do 25 cm. Izkazalo se je, da je na Pamiru zelo rodovitna zemlja. Prej so rabili za setev seme iz drugih visokogorskih ali mrzlih severnih

krajev. Toda pamirske izkušnje so pokazale, da se rastline iz vročih in toplih krajev lažje prilagodijo kakor rastline iz visokih ali mrzlih krajev.

Abesinski ječmen je obrodil na Pamiru bolje od švedskega. Zelo dobro se je obnesel oves iz Palestine, med tem ko oves iz severnih krajev na Pamiru ni dozorel. V visokogorski dolini Džausanguzu v višini 3550 m nam je dobro obrodila pšenica iz najtoplejšega kraja sveta, iz Arabije. Dobro se je obnesla tudi pšenica iz Indije. V dolini Čečekt v višini 3860 m rasejo repa, krompir, čebula, redkev in korenje. Nekateri teh kmetijskih rastlin dajejo zelo dober pridelek. Na Pamiru so se pojavili zdaj prvi zelenjadni vrtovi. Bivši pamirski pastirji se hitro lotevajo kmetijstva.«

Neznano ljudstvo so odkrili na Novi Gvineji

Pred dvema letoma so poročali listi, da je odkril neki letalec, ki je moral pristati na planoti sredi Nove Gvineje, neko neznano ljudstvo, ki se zelo razločuje od ostalih ljudstev tega drugega največjega otoka na zemlji. Zdaj pa poročajo iz holandske Indije, da se je tudi nekemu holandskemu raziskovalcu posrečilo priti do tistega nepreiskanega ozemlja. Raziskovalec Grave je potoval več tednov skozi pragzdove v osrednje novogvinejsko ozemlje in nazadnje srečno došel do planote, ki leži okoli 2000 m nad morjem. Tam je zadel ob prve naselbine neznanega plemena.

Po Gravejevemu opisu so ti doslej neznan ljudje v marsičem podobni Malajcem, vendar se tudi od njih razlikujejo. Jezik, ki ga govore, ni malajski, ampak prej soroden stari

indijščini. Iz tega sklepa Grave, da so ti neznan prebivalci Nove Gvineje najbrže indijskega izvora. Priseliti pa so se morali tja gotovo že v davnih časih. Neprehodnost pragzdov, ki obkrožajo njihovo domovino, jih je čisto odrezala od ostalega sveta in prisilila živeti čisto svoje življenje. Vendar je njihova prosvetljenost mnogo višja, kakor je prosvetljenost Papuancev in ostalih obrežnih prebivalcev Nove Gvineje. Zlasti visoko razvito je njihovo kmetijstvo.

Pri Holandcih kakor pri Angležih je zbudilo to odkritje veliko zanimanje. Pripravljajo se že večja znanstvena odprava v osrčje Nove Gvineje, da bo preučila novo odkrito ljudstvo.

Eno jezero izginilo, drugo na novo nastalo

Čilski zemljepisni zavod je poslal pred mesecem z vsemi tehničnimi pripomočki opremljeno odpravo k Senoretskemu jezeru, ki je v teku ene noči na nepojasnen način izginilo. Ta pojav je zbudil velikansko zanimanje med znanstveniki. Senoretsko jezero je ležalo na jugu čilskih And. Veliko je bilo 70 kvadratnih kilometrov in globoko do 40 metrov. Ob njegovih bregovih je zelo razvito kmetijstvo. Vsakdanja vlaga, ki je iz-

hlapevala iz jezera, je zadoščala, da rastlinstvo ni trpelo v suši. Ljudje sami pa so imeli vode več ko dovolj za svoje potrebe. Zdaj pa je nenadno izginilo to jezero. Ostal je velikanski prazen kotel z vodnim rastlinstvom. Rastlinstvo se suši, a ribe so že poginile.

Kakšnih 50 km odtod pa se je pojavilo novo jezero. Čisto v samoti v gorovju je nastalo v skriti globeli 11 kvadratnih kilometrov razsežno jezero. Ob obrežju žive pre-

prosti ljudje, ki so se zelo mučili za vsakdanji kruh, saj jim je neprestana suša uničevala rastlinstvo. Zdaj pa je ta kotlina dobila svoje jezero na prav tako skrivnosten način, kakor ga je bila nekoč izgubila. Še zvečer je bilo vse tako mirno kakor vedno. Trdna tema je legla na zemljo. Ljudje so že šli k počitku. Zrak je bil miren, nenadno pa so

ljudje zaslišali šumenje. Drugega jutra se je razprostiralo v kotlini jezero s svetlo in mirno gladino, kakor da stoji tu že od pamtljiveka.

Kakor sodijo, so podzemne ognjeniške sile vzrok temu pojavu. Tu bodo imeli znanstveniki dela, da ugotove, ali ni morda zveze med obema jezeroma.

Novi vladar lihtenštajnske kneževine je Franc Jožef

Te dni je umrl v svojem gradu v Vaduzu najstarejši vladar v Evropi knez Franc I., vladar kneževine Lihtenštajn. Štel je 84 let. Za njim je prevzel vladu knez Franc Jožef I., ki je bil že nekaj časa regent.

Knez Franc I. je bil zasedel prestol svoje države, ki obsega samo 160 km², februarja leta 1929, po svojem bratu Janezu II. Vladal je torej samo devet let. Živel pa je po večini na Dunaju, kjer imajo knezi Lihtenštajnski krasno palačo z velikim parkom. Veljal je skoraj za Dunajčana. Šele po priključitvi Avstrije k Nemčiji se je spomnil, da je vladar svoje države. Predstavniki ene izmed najstarejših plemiških rodbin je veljal namreč po nemških zakonih za žida, ker je imel za ženo hčerko dunajskega bankirja Elzo Guttmanovo. Zato tudi ni hotel izobesiti hitlerjevske zastave. Vlado je pa izročil Franc I. kmalu po priključitvi svojemu vnuku 32letnemu Francu Jožefu.

Kneževina Lihtenštajnska, ki je v tesni zvezi s Švico, je postala v zadnjih letih zakladnica Evrope. Njeno glavno mesto Vaduz je postavilo za sedež mnogo velikih denarnih družb in Nemci menijo, da bi našli v ondodnih pisarnah imena nemških industrijcev in denarnikov, ki so skrivaj spravili svoje premoženje v tujino. Prebivalci Lihtenštajna še ne vedo, kaj so davki.

Novi vladar Franc Jožef je sin princa Alojza in princeze Elizabete Amalije Habsburške. Ta država ima samo sedem vojakov, ki opravljajo obnem policijsko službo. Njena edina opora je Švica, ki je njena zaščitnica in pod njeno zaščito se je zatekla, ko se je po vojni rešila usodne skupnosti z Avstrijo. Prebivalcev šteje Lihtenštajn 11.500. Že to kaže, kako mirno življenje imajo ti ljudje, saj jim dela red samo sedem vojakov, odnosno stražnikov in še ti nimajo mnogo dela.

Na Marsu ni vode

Ko se je Mars zadnjič močno približal zemlji, so zvezdoslovci porabili to priložnost, da bi slednjič pojasnili uganko, kako je z njegovo površino, ali so na njej umetno zgrajeni kanali, ali je tam sploh ozračje, ki bi omogočalo življenje, podobno življenju na zemlji. Ugotovili so, da na Marsu ni kanalov že zato, ker tam ni vode. Na zvezdarni v Ka-

liforniji so zdaj dognali, da je Mars brez vode. Marsovo ozračje je samo po sebi najbrž povsem suho. Če je pa suho, ni vsaj na površini Mars avode, ki bi sicer prehajala v ozračje. Nerešeno je pa še vprašanje, iz česa obstajajo bele kapice, ki se pojavijo na njegovih tečajih, kadar je na Marsu zima.

× **Svidenje po 40 letih.** V angleških listih je bila ob obisku angleškega kralja in kraljice v Parizu objavljena slika, ki kaže, kako angleška kraljica Elizabeta v pariški bolnišnici izroča šopek rož staremu možu na bolniški postelji. V Londonu živi stara žena Hawtornova, ki je nepričakovano spoznala na slivi v starem bolniku svojega že dolgo pogrešanega brata. Ne da bi bila dolgo pomisljajala, se je odpeljala v Pariz, kjer je v bolnišnici vprašala, ali leži tam John Stone. Odgovorili so ji, da imajo res bolnika s tem imenom, in odvedli so jo k možu, ki je bila njegova slika objavljena v angleških listih. Sledilo je radostno svidenje. Hawtornova je smatrala svojega brata že 36 let za mrtvega. John Stone je šel namreč pred 40 leti od doma in nastopal v raznih cirkusih. Nekaj časa je še pisal domvo, potem so pa utihnile vse vesti o njem in šele kraljevski obisk v Parizu je pripomogel njegovim sestri, da je zvedela za pogrešanega brata.

× **Na svetu je 17 in pol milijona brezposelnih.** Ob koncu meseca marca tega leta so jih toliko naštel. In sicer je brezposelnih v Zedinjenih državah 10,4 milijona, Anglija jih ima 1,76 milijona, v Nemčiji jih je 1,1 milijona, v bivši Avstriji 600.000. Nató sledijo Poljska, kjer je 490.000 brezposelnih, Češko-slovaška, ki jih ima 435.000 in Francija s 401 tisoč. Če povemo to v odstotkih, dobimo: v Zedinjenih državah 8,5 odstotka na nizozemskem 5,4, v Angliji 3,7, na Češkoslov. 3,6 odstotka brezposelnih. Nemčija z Avstrijo vred ima 1,4 odstotka brezposelnih.

× **Prekomorski letalski promet bodočnosti.** Američan Howard Hughes, ki se je nedavno vrnil s svojega poleta okrog sveta, je opisal svoje vtise s tega poleta. Pravi tudi, da bomo nekega dne zrl s kakšnega newyorškega donbnika na morje in bomo videli prihajati letala v velikosti modernih orjaških parnikov.

Letali bodo do poldruega metra nad morsk gladino. Ves čas poleta bo letalo tako nizko nad vodo. Hughes opisuje, kako se bodo potniki na takem letalu sprehajali po krovu in opazovali mimo hitče ladje, med tem ko bodo oficirji pazili na naprave. Vse, karkoli se zdaj dogaja na kakem velikem parniku, bo nekoč na letalu bodočnosti. Tudi tovore bodo bodoča letala prenašala, saj ne bodo te voznice samo najhitrejše, marveč tudi najcenejše.

× **Prebivalstvo Italije po poklicih.** Po zadnjem ljudskem štetju je v Italiji 47,49% prebivalstva kmetov, 29,71% industrijskih delavcev, 8,20% trgovcev in v trgovini zaposlenih, 3,83% pri prometu zaposlenih, 0,25% članov zavarovalnih družb, 4,43% uradnikov in javnih nameščencev, 0,80% umetnikov in ljudi svobodnih poklicev, 0,71% duhovnikov, 0,47% zasebnih nameščencev in 3,61% služinčadi.

× **Ribi so postavili spomenik.** V Littoriji, mestu, ki ga je pred leti ustanovil Mussolini, so ribi postavili spomenik. Riba se imenuje gambuzija in so jo bili semkaj pripeljali iz Južne Amerike zaradi pokončavanja mrčesa, ki prenaša malarijo. Riba je res uničila takšne množine ličink mrčesa, da ondi že skoro ni nobene malarije več.

× **Eno uro pred ženino usmrtitvijo se je poročila z njim.** Čuden je moral biti občutek 19 letne Ane Downeyeve v New Yorku, ko je šla k poroki. Njenemu ženinu je bila namreč odmerjena samo še ena ura življenja. 26 letni John Collins je bil obsojen zaradi roparskega umora na smrt na električnem stolu in Downeyeva se je hotela tik pred usmrtitvijo poročiti z njim. In res se je poročila. Čudna poroka je bila v newyorški kaznilnici. Priči sta bila dva jetniška uradnika in svatbi je prisostvovala poleg uradnika in duhovnika tudi obsojenčeva

mati. Ana Downeyeva je prosila, naj ji dovolijo poročiti se z obsojencem zato, ker je bila z njim zaročena dve leti in ker je noseča. To so ji dovolili, toda zakon je smel biti sklenjen šele zadnjo uro pred usmrtitvijo. Nevesta je prišla k poroki v žalni obleki, ženin pa v praznični. Komaj je pa postal zakonski mož, je moral sesti na električni stol.

× **Grozen samomor ameriškega bogatina.** V New Yorku se je zbrala pred dnevi ob nekem hotelu velika množica radovednežev, ki so opazovali čuden prizor: 28letni John Ward iz znane bogate rodbine je zlezal skozi okno hotelske sobe in se izprehajal po 35 cm širokem napušču ob steni. Ljudje so mislili, da se mu je zmešalo. Tako se je izprehajal skoro pet ur in kadil cigareto za cigareto, Lahko si mislimo presenečenje radovednežev, ko so videli, kako se mladi bogatin izprehaja po ozkem napušču v 17. nadstropju. Takoj so obvestili policijo in gasilce, ki pa Warda niso mogli pregovoriti, da bi opustil svoj nevarni izprehod. Gasilci so si zaman prizadevali priti do njega, ker jim je grozil, da bo skočil na ulico, če bi poizkušali približati se mu. Gasilci so zaprli ulico in razpeli mreže ob vsem velikem hotelu. Filmski operaterji so prihitali od vseh strani in posneli prizor. 200 redarjev je vzdrževalo red. Ves promet je bil ustavljen. Ta čas, ko si je policija prizadevala prisiliti ga, da bi skočil v mrežo, si je prižgal Ward zadnjo cigareto, potem se je pa pogal v globino. Padel je nekaj centimetrov od mreže na ulico, kjer je obležal mrtev.

× **Strašni gozdni požar v Zedinjenih državah.** Na tisoče gasilcev, ki so se pripeljali z letali, skuša pogasiti velikanski gozdni požar na vzhodnem obrežju Severne Amerike. Najhuje gori ob reki Campbellu. Vsi farfarji z družinami vred iz tistih krajev se skupno z gasilci in vojaštvom bojujejo z ognjem, da bi se ne vnela obširna skladišča lesa, ki so vzdolž reke.

× **Najvišje stanovanje na svetu.** Kot najvišje stanovanje sveta velja hiša, ki stoji v Indiji na himalajskem gorovju na vrhu prelaza Donkije v višini 5486 metrov. Ta hiša je preprosta kamenitna koč, v kateri skozi vsé leto biva četvero ali petero moških, ki so čuvarji in predstraže na sedlu. V tej višini je v zraku le polovico toliko kisika ko v zraku neposredno nad morsk gladino. Vendar ljudem v tej višini ni tako težavno živeti, kakor bi bilo pričakovati, ker so domačini v visoke tibetske planote in so vajeni življenja na višinah 4500 do 4800 m. Čudno je, da prav prebivalci teh višin dosežejo visoko starost, pa naj bodo to domačini ali pa menihi samostana sv. Bernarda, ki so se pred leti iz Švice preselili semkaj.

× **Slon je požrl roj čebel.** Iz Nairobijske vzhodni Afriki poročajo, na kako čuden način je poginil neki slon v Tanganjki. Domačini so našli orjaško žival mrtvo v džungli. Ko so slona razkosali, so dobili v njegovem žrelu roj čebel. Brez dvoma je slon, ko je lo mastil po džungli, požrl z grmljem in listjem vred tudi čebele, ki so ga po žrelu tako opikale, da mu je grlo oteklo in se je zadušil.

× **Iz višine 33.000 m bo skočil.** Trgovec s padali v Clevelandu Dunkel je sklenil priboriti dva svetovna rekorda. Doseči hoče največjo višino v stratosferi, hkratu pa skočiti iz največje višine s padalom. Nalašč v ta namen sestavljeni balon naj bi ga dvignil 33.000 m visoko, torej še 11.000 m više od sedanjega rekorda. Dunkel se hoče zapreti v jekleno gondolo, podobno letalski bombi in zaprto spodaj s padalnimi vratci. Pred seboj bo imel višinomer. Ko bo kazalec pokazal 33.000 m, bo Dunkel iz balona izpustil vodilo. Obnem se bo odvezala gondola in se spustila v 70 sekundah 24.000 m niže. Ko bo kazalec višinomera kazal 9.000 m, bo Dunkel potegnil za vrv, in padalo se bo odprlo, zaradi česar gondola ne bo več s tako blazno hitrostjo padala proti zemlji. V višini 1.500 m bo odprl Dunkel vratca gondole in skočil iz nje. Obnem bo odprl padalo, pritrjeno na njegovem hrbtu. Dunkel je začel skakati s padalom, ko mu je bilo 14 let in je skočil 26 1.800 krat. Star je 41 let.

RAZUMLJIVO

Gašper: »Jej, kakšen pa si! Še nikoli se mi nisi zdel tako star!«

Melhijor: »Saj res še nisem nikoli bil toliko star kakor danes.«

SPOMIN

Prodajalec: »Milostljiva, moram vam priznati, da je ta papiga sicer zelo bistroumna, ima pa eno slabo lastnost: če ne dobi pravočasno jesti, se začne jeziti, razburjati, kričati in zmerjati človeka, da je groza.«

Vdova: »O, tem rajši jo kupim. Me bo vsaj spominjala mojega pokojnega moža...«

ČE SE OTROK UMIVA

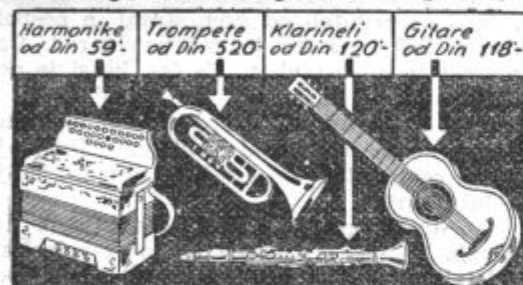
Očka pride zvečer domov in nažene Mihca, naj se umije. Mihca uboga in se umije, kakor se pač umivajo otroci. Očka ga gleda in reče: »Kaj, to se pravi umivanje? Pošteno se mi umij! Saj se ti na bradi pozna, kaj si jedel danes.«

Mihca: »No, kaj sem pa jedel?«

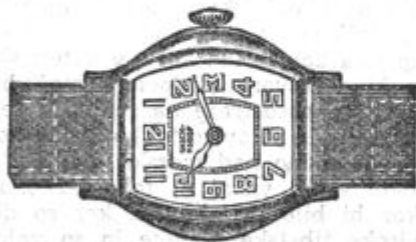
Očka: »Rižev narastek.«

Mihca: »Kaj še! Rižev narastek smo jedli že včeraj.«

Brezplačen pouk v igranju!

MEINEL & HEROLD d.z. a.z.
zal. tvornice glasbil **MARIBOR** st. 107
Zahtevajte brezplačen katalog.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapeljiva ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalci. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštnine prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolorirana tovarna ur v Švici.

Mali oglasi

OPEKAR DOBI DELO

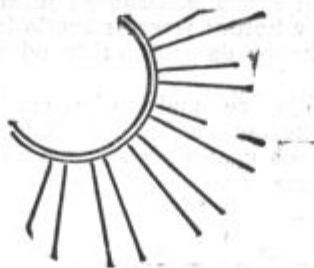
in zasilno stanovanje. A. Andolšek, Boštanj.

POSOJILA NABAVLJAMO, KUPUJEMO IN PRODAJAMO

hiše, posestva, trgovine, gostilne, buffete, restavracije in industrije pod najpovoljnějšími pogoji. Pojasnila daje Central, Zagreb, Bregovita 7.

KMEČKO DEKLE

22 let staro, Slovenka, z gospodinjsko šolo, lepa brinetka, s 70.000 din dote in potrebno opremo, bi se takoj poročila. Več pove Anka, Zagreb, Duga 1.

Prav za zdravje Vašega otroka je sonce nujno potrebno. Toda za nežno otroško kožo je lahko škodljivo. Zato namažite poprej celo telo s kremo NIVEA ali z oljem NIVEA. Na ta način se okrepi mlado kožno staničje, koža porjavi hitro in enakomerno, a nevarnost sončnih opeklin se zmanjša. Če namažete otroka, ga s tem varujete tudi prehlajenja.

**Mladost ne more pogrešati
moje pomoči!**

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice, reg. zadr. z neom. zav. v Ljubljani,
Tyrševa c. 18.

Nove vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%
vloge proti odpovedi po 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost.

Otvorja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle.

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Zablode ljubavnega življenja 20 din; Veliki vsevedež 28 din; Spisovnik ljubezenskih pisem, veliki 30 din, mali 24 din; Sanjska knjiga, vedeževanje iz kart, velika 38 din; Godčevski katekizem 25 din; Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti 36 din. — Razpošilja po povzetju Polajnc, Ljubljana — Moste, Bavdkova 2-I.

Pomlad!

Leto!

OSTANKI

iz mariborskih tekstilnih tovarn

pristnobarvni, brez napak, noben kos izpod 2 m in sicer:

Paket »Serija H« z vsebino 16—21 m prima oxfordov, cefirjev, touringov in frenžev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih.

Paket »Serija M« z vsebino 16—21 m pralnega blaga za ženske obleke in dečve, kretona in druka za predpasnike, delena, krepa in polsvile za bluze in obleke v izbrano lepi sestavi.

Paket serijo H in M pošiljam tudi mešano, torej vsakega pol. Vsak paket poštnine prosto za znižano ceno din 130.—

Paket »Serija Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum oziroma plašč in sicer: Z-1 130.—, Z-2 160.—, Z-3 250.— din zadnji dober kamgarn, isti v modri in črni barvi din 275.—, Cela podlaga za moško obleko po kakovosti din 80.—, 100.— in 120.—

Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Nešteto priznanj odjemalcem na razpolago, zato pišite še danes na razpošiljalnico »KOSMOS«, Maribor, Kralja Petra trg. Trgovcem popust!

Kupuj domače blago!

JABLUSOV JABOLČNIK

Neprekosljiva tvarina, iz katere napravite poceni najboljši jabolčnik ali hruškovec tudi brez naravnega sadjevca. Jablus je zdaj tako vsestransko izpopolnjen in izboljššan, da vsebuje vse snovi naravnega sadjevca. Ker so sedanji zavoji od prejšnjih še enkrat težji, stane s poštnino 50 litrov 39.50, 75 litrov 53, 100 litrov 69, 150 litrov 98 in 300 litrov 182 din. Brez poštnine 7 do 12 din manj. Stotine pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo: Franc Renier, Podčetrtek.

KOLESA ZNAMKE »AXO«

v prvovrstni kvaliteti in lepi izdelavi
kupite ugodno pri

H. SUTTNER

**LJUBLJANA
ALEKSANDROVA 6**

Zahtevajte brezplačen cenik!
Ugodni plačilni pogoji.